

**UCHWAŁA NR XXIX/145/26
RADY MIEJSKIEJ W KOWARACH**

z dnia 26 lutego 2026 r.

**w sprawie przyjęcia Gminnego Programu Wsparcia Rodziny
w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2026 – 2028**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990r. o samorządzie gminnym (t. j. Dz.U. z 2025 r. poz. 1153 z późn. zm.) w związku z art. 176 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (t.j. Dz.U. z 2025 r. poz. 49 z późn. zm.), Rada Miejska w Kowarach uchwala, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Gminny Program Wsparcia Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2026 – 2028, stanowiący załącznik do uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Kowary.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Przewodniczący Rady
Miejskiej w Kowarach

Tadeusz Cwynar

GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY

W GMINIE MIEJSKIEJ KOWARY

NA LATA 2026-2028

Opracowanie:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach

we współpracy z:

- ❖ Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Kowarach
- ❖ Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach

Sporządziła:

mgr Patrycja Sęk – Starszy Inspektor ds. świadczeń pomocy społecznej

Spis treści

WSTĘP	3
WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA A ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO	6
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY MIEJSKIEJ KOWARY I DIAGNOZA KOWARSKICH RODZIN	10
PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I UZALEŻNIENIOM	31
ANALIZA SWOT	42
ZAŁOŻENIA PROGRAMU	44
CELE PROGRAMU	45
SPOSÓB REALIZACJI CELÓW	48
ADRESACI PROGRAMU	49
REALIZATORZY PROGRAMU	49
FINANSOWANIE PROGRAMU	50
EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ	50

WSTĘP

Rodzina jest najstarszą grupą społeczną i występuje we wszystkich etapach rozwoju społeczeństwa i we wszystkich formacjach. Jest ona naturalnym i niezastąpionym elementem struktury społecznej, nazywanej podstawową komórką społeczną. „Jej szczególna rola polega na tym, że rodzina jest naturalnym i niezastąpionym środowiskiem narodzin i rozwoju człowieka. To w niej zarówno dziecko, jak i osoba dorosła zaspokajają swe podstawowe potrzeby. Ten naturalny charakter rodziny wynika przede wszystkim z tego, iż jest ona jedyną grupą społeczną, która rozwija się nie tylko przez przyjmowanie nowych członków z zewnątrz, ale także przez wewnętrzny rozwój – rodzenie dzieci.”¹ „W takim przypadku rodzina jest zjawiskiem nieprzemijającym, chociaż podlega ewolucji. Rodzina jako pierwsze i podstawowe środowisko wychowawcze wpływa na osobowość człowieka, jego życie i rozwój. Ma ona zasadnicze znaczenie dla kształtowania ogólnej postawy życiowej dziecka oraz jego zdrowia psychicznego. Jest miejscem, w którym dziecko doświadcza swoich pierwszych kontaktów z otoczeniem, zaczyna poznawać i rozumieć wartości społeczne. Na ich podstawie będzie budować swój własny system norm i zachowań.”² Rodzina powinna zapewnić bezpieczeństwo emocjonalne dziecku. Oddziałując (w sposób świadomy i nieświadomy) na osobowość dziecka, przekazuje mu swój system wartości, ukierunkowuje jego aktywność i postępowanie.

Rodzina stanowi dla dziecka najlepsze naturalne środowisko rozwojowe dzięki możliwości otoczenia go indywidualną opieką i zaspokojenia jego potrzeb. Rodzina jako instytucja społeczna pozostaje w kręgu ciągłego zainteresowania socjologów, psychologów, pracowników socjalnych, pedagogów oraz przedstawicieli innych dziedzin nauki i praktyki. Dlatego, jeśli w funkcjonowaniu rodziny pojawiają się dysfunkcje, instytucje i służby zobligowane do wspierania rodziny zobowiązane są do podjęcia na jej rzecz określonych działań. Problemy występujące w rodzinie często są złożone i wymagają działań interdyscyplinarnych i kompleksowych rozwiązań.

Jedną z najistotniejszych funkcji rodziny jest wychowanie dzieci. We współczesnych rodzinach coraz częściej obserwuje się trudności z prawidłową realizacją zadań wychowawczych, co niesie za sobą szereg zagrożeń dla właściwego rozwoju i wchodzenia w dorosłe życie dzieci w nich wychowanych. „Niezaprzeczalnie ważnymi czynnikami wpływającymi na funkcjonowanie rodziny jest trwałość więzów rodzinnych, zdolność poszczególnych jej członków do samodzielnego i konstruktywnego rozwiązywania problemów życiowych oraz poziom integracji społecznej w środowisku

¹ Art. 10 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z 1966r., ratyfikowanego przez Polskę w 1977r.

² Art. 10 Międzynarodowego Paktu Praw Gospodarczych, Społecznych i Kulturalnych z 1966r., ratyfikowanego przez Polskę w 1977r.

lokalnym, w którym żyje i funkcjonuje dana rodzina. Można zatem stwierdzić, że o sile występowania zjawiska wykluczenia społecznego decydują czynniki regionalne.”³

Z dniem 1 stycznia 2012 roku weszła w życie ustawa z dnia 9 czerwca 2011 roku o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej t.j. (Dz.U. 2025r., poz. 49 ze zm.), wprowadzająca reformę systemu opieki nad dzieckiem i rodziną. Ustawa wyłączyła z systemu pomocy społecznej zadania z zakresu wspierania rodziny i organizowania pomocy dzieciom pozbawionym właściwej opieki w środowisku rodzinnym i zwiększyła finansową odpowiedzialność gmin za dzieci umieszczone w pieczy zastępczej.

Preambuła ww. aktu wskazuje, że priorytetowymi celami są:

- ✓ dobro dzieci, które potrzebują szczególnej ochrony i pomocy ze strony dorosłych, środowiska rodzinnego, atmosfery szczęścia, miłości i zrozumienia; troski o ich harmonijny rozwój i przyszłą samodzielność życiową oraz ochrony przysługującym im praw i wolności;
- ✓ dobro rodziny, która jest podstawową komórką społeczeństwa oraz naturalnym środowiskiem rozwoju, i dobro wszystkich jej członków, a w szczególności dzieci;
- ✓ skuteczna pomoc dla rodzin przeżywających trudności w opiekowaniu się i wychowywaniu dzieci poprzez zorganizowanie zintegrowanego lokalnego systemu ochrony dzieci przy współpracy osób, instytucji i organizacji pracujących z dziećmi i rodzicami.

Ustawa obliuguje gminy do opracowywania i realizacji 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny oraz wyznacza dwa podstawowe zakresy działania. Obszar pierwszy to działania skierowane na utrzymanie dzieci w ich naturalnej rodzinie. Obszar drugi obejmuje działania odnoszące się do zapewnienia właściwie funkcjonującego systemu pieczy zastępczej dla dzieci pozbawionych należytej opieki rodzicielskiej. Wsparcie rodziny ma zatem charakter profilaktyczny i przyjmuje zasadę wczesnej interwencji. Priorytetem jest zapewnienie odpowiednich warunków rozwoju dzieci, młodzieży oraz kształtowanie wartości i norm związanych z ich wychowaniem. System wsparcia dzieci i rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo- wychowawczych, ma na celu przywrócenie im zdolności do wypełniania tych ról, poprzez pracę z rodziną oraz zapewnienie pomocy w opiece i wychowaniu dzieci. Natomiast praca z rodziną biologiczną w przypadku, gdy zaistniała konieczność umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej, ma na celu jak najszybszy powrót dziecka do rodziny.

Z treści wskazanych obszarów wynika główny cel „Programu wspierania rodziny na lata 2026-2028” dla gminy miejskiej Kowary, jakim jest utrzymywanie, a w niektórych zakresach rozbudowywanie i doskonalenie istniejących form wsparcia dla rodzin zmagających się z trudnościami w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

³ Lepalczyk I., „Pedagogika Społeczna”, Warszawa 1995

wobec dzieci oraz utrzymanie i doskonalenie form wsparcia kierowanych do osób usamodzielnianych. Szczegółowe cele i zadania, między innymi takie jak:

- ✓ tworzenie rozwiązań profilaktycznych, umożliwiających prowadzenie działań osłonowych mających na celu wzmocnienie rodzin z tzw. grupy ryzyka;
- ✓ zapobieganie marginalizacji i izolacji społecznej rodzin;
- ✓ prowadzenie działań ratowniczych i wspomagających;

sformułowano w oparciu o obecnie obowiązujące przepisy, w tym:

- ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej t.j. (Dz.U. z 2025r. poz. 1214 z późn.zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej t.j. (Dz.U. z 2024r. poz. 1673);
- ustawy z dnia 26 października 1982r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi t.j. (Dz.U. z 2023r. poz. 2151 z późn.zm.);
- ustawy z dnia 29 lipca 2005r. o przeciwdziałaniu narkomanii t.j. (Dz.U. z 2023r. poz. 1939 z późn.zm.);
- Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. nr 78, poz. 483 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 4 listopada 2016 roku o wspieraniu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem” t.j. (Dz. U. 2024 r. poz. 1829);
- ustawy z dnia 11 lutego 2016 r. o pomocy państwa w wychowaniu dzieci t.j. (Dz. U. z 2024 r. poz. 1576 z późn. zm.);
- ustawy z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy t.j. (Dz. U. z 2023 r. poz. 2809 z późn. zm.)
- rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 grudnia 2011 r. w sprawie instytucjonalnej pieczy zastępczej t.j. (Dz. U. z 2025 r., poz. 395 z późn. zm.).

Konsekwencją przyjęcia przez Gminę Miejską Kowary „Programu wspierania rodziny na lata 2026 – 2028” jest stworzenie rozwiązań profilaktycznych, umożliwiających prowadzenie działań osłonowych mających na celu wzmocnienie rodzin z tzw. grupy ryzyka, zapobieganie ich marginalizacji i izolacji społecznej, a także prowadzenie działań ratowniczych i wspomagających. Świadczenie wsparcia w szerokim zakresie dla rodziny daje możliwość zapewnienia każdemu dziecku prawa do stabilnego rodzinnego środowiska wychowawczego. Działania na rzecz rodziny, to działania na rzecz całej wspólnoty tj. wszystkich jej członków. Ideą w tworzeniu Programu jest przekonanie o niezastąpionej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka, która

należy promować i wzmacniać, zwłaszcza wobec wyzwań współczesnego świata. Jeżeli w rodzinach pojawiają się problemy przewyższające możliwości ich rozwiązania we własnym zakresie, przy wykorzystaniu własnych środków oraz zasobów, pojawia się konieczność wsparcia z zewnątrz. Należy wówczas dołożyć wszelkich starań, aby takie rodziny uzyskały profesjonalną pomoc tak, aby w przyszłości mogły same funkcjonować bez konieczności wsparcia różnych instytucji.

W Programie zdiagnozowano sytuację kowarskich rodzin, zasoby miasta wspierające rodzinę. Omówiono sposób realizacji Programu oraz jego monitorowania i składania sprawozdawczości właściwym organom administracji rządowej i samorządowej. Program GMINNY PROGRAM WSPIERANIA RODZINY W GMINIE MIEJSKIEJ KOWARY NA LATA 2026 – 2028 zawiera informacje o źródłach jego finansowania.

WSPIERANIE RODZINY I PIECZA ZASTĘPCZA A ZADANIA SAMORZĄDU TERYTORIALNEGO

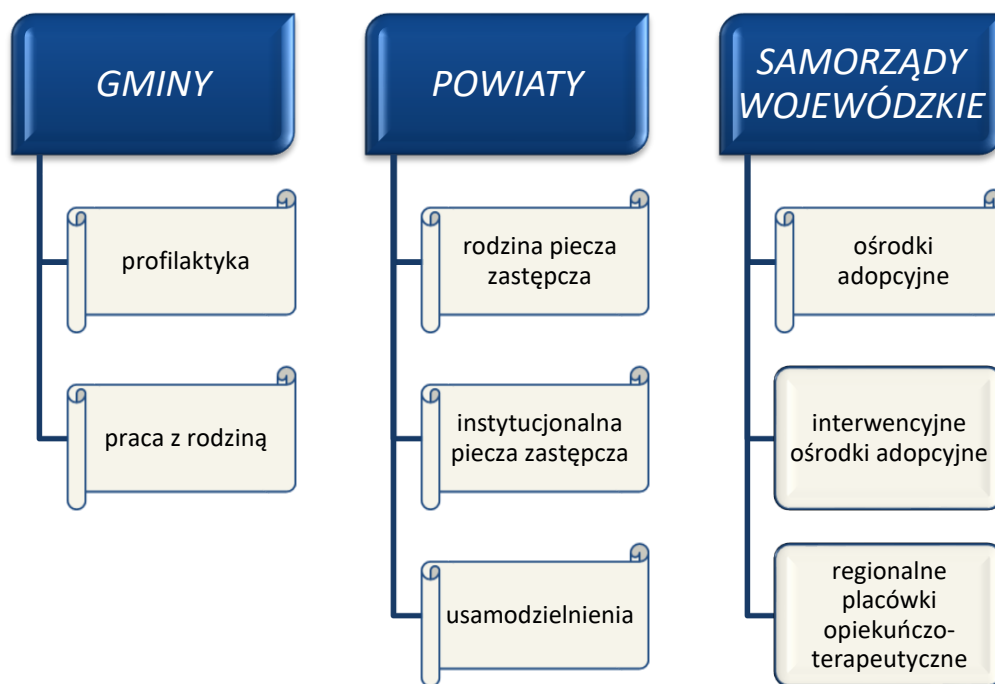
W ramach polskiego systemu polityki na rzecz dzieci i rodziny realizuje się takie zadania jak udzielanie pomocy finansowej rodzinom z dziećmi w ramach świadczeń rodzinnych, opiekuńczych, alimentacyjnych i wychowawczych, tworzenie warunków dla godzenia pracy ze sprawowaniem obowiązków rodzicielskich, a także kształtowanie warunków dla funkcjonowania rodzicielstwa zastępczego i zwiększania udziału rodzinnych form opieki nad dziećmi.

Ważnym etapem przystępując do opisywania założeń programu było wprowadzenie ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej z dnia 09 czerwca 2011 r., która weszła w życie 1 stycznia 2012 r. Wprowadziła ona znaczące zmiany w systemie opieki nad dzieckiem i rodziną, w tym wyraźnie podzieliła kompetencje między samorząd gminny i powiatu w zakresie: pracy z rodziną – jako zadanie własne gmin i organizacji pieczy zastępczej – jako zadanie własne powiatu.

Zgodnie ze wskazaną ustawą o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wspieranie rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych to zespół planowych działań, mających na celu przywrócenie rodzinie zdolności do wypełnienia tych funkcji. Obowiązek ten, w zakresie uszczegółowionym ustawą, spoczywa na jednostkach samorządu terytorialnego oraz na organach administracji rządowej, które realizują go we współpracy ze środowiskiem lokalnym, sądami i organami pomocniczymi, Policją, instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Praca z rodziną odbywa się poprzez przydzielenie tam, gdzie jest to wskazane, asystenta rodziny. Ponadto w celu wspierania rodziny dziecko może zostać objęte opieką i wychowaniem w placówce wsparcia dziennego.

Zadanie wspierania rodziny i pieczy zastępczej ustawodawca podzielił na gminę, powiat i samorząd województwa.

Podział kompetencji w zakresie organizacji pomocy dziecku i rodzinie pomiędzy samorządami obrazuje rysunek poniżej:

Pierwszym i najważniejszym elementem tego systemu jest gmina i jej działania służące udzieleniu rodzinie wszechstronnej pomocy, tak aby mogła ona poradzić sobie z doznawanymi trudnościami i by w efekcie nie doszło do interwencji w postaci umieszczenia dziecka w pieczy zastępczej. Działania pomocowe na poziomie gminy mają być również prowadzone w sytuacji czasowego umieszczenia dziecka poza rodziną. Zmierzają one wówczas do stworzenia takich warunków w funkcjonowaniu rodziców dziecka, by możliwy był powrót dziecka pod ich opiekę. Działania te ustawodawca nazywa „wspieraniem rodziny” i mogą one mieć charakter działań profilaktycznych lub zmierzających do reintegracji rodziny.

Zgodnie z art. 176 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej do zadań własnych gminy należy:

- 1) opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny;
- 2) tworzenie możliwości podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny;

3) tworzenie oraz rozwój systemu opieki nad dzieckiem, w tym placówek wsparcia dziennego, oraz praca z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych przez:

a) zapewnienie rodzinie przeżywającej trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny oraz dostępu do specjalistycznego poradnictwa;

b) organizowanie szkoleń i tworzenie warunków do działania rodzin wspierających;

c) prowadzenie placówek wsparcia dziennego oraz zapewnienie w nich miejsc dla dzieci;

4) finansowanie:

a) podnoszenia kwalifikacji przez asystentów rodziny,

b) kosztów związanych z udzielaniem pomocy, o której mowa w art. 29 ust. 2, ponoszonych przez rodziny wspierające;

5) współfinansowanie pobytu dziecka w rodzinie zastępczej, rodzinnym domu dziecka, placówce opiekuńczo-wychowawczej, regionalnej placówce opiekuńczo-terapeutycznej lub interwencyjnym ośrodku preadopcyjnym;

6) sporządzanie sprawozdań rzeczowo-finansowych z zakresu wspierania rodziny oraz przekazywanie ich właściwemu wojewodzie, w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3;

7) prowadzenie monitoringu sytuacji dziecka z rodziny zagrożonej kryzysem lub przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, zamieszkałego na terenie gminy.

Rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych gmina ma zapewnić wsparcie, które polega w szczególności na:

1) analizie sytuacji rodziny i środowiska rodzinnego oraz przyczyn kryzysu w rodzinie;

2) wzmocnieniu roli i funkcji rodziny;

3) rozwijaniu umiejętności opiekuńczo-wychowawczych rodziny;

4) podniesieniu świadomości w zakresie planowania oraz funkcjonowania rodziny;

5) pomocy w integracji rodziny;

6) przeciwdziałaniu marginalizacji i degradacji społecznej rodziny;

7) dążeniu do reintegracji rodziny.

Zaś wspieranie rodziny jest prowadzone w dwóch formach: pracy z rodziną oraz pomocy w opiece i wychowaniu dziecka.

Podkreślić należy, że zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy, wspieranie rodziny jest prowadzone za jej zgodą i przy jej aktywnym udziale z uwzględnieniem zasobów własnych oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Instytucje wsparcia rodziny

Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej wprowadziła nowe formy wsparcia rodziny na poziomie gminy, których celem jest osiągnięcie przez rodzinę, mającą problemy w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych podstawowego poziomu stabilności życiowej, umożliwiającej jej wychowywanie dzieci.

Działania podejmowane w ramach nowego systemu mają zapewnić rodzinie taką pomoc, aby w jej efekcie wyeliminowane zostało zagrożenie zabrania dziecka z rodziny lub zapewniony został szybki powrót do rodziny dziecka, które z uwagi na jego dobro, okresowo musiało zostać umieszczone poza rodziną.

Następujące formy wsparcia:

Asystent rodziny - prowadzący systematyczną i wielopoziomową pracę z rodziną, w której nastąpiło zaburzenie funkcji rodzicielskich. Praca ta ma charakter zarówno profilaktyczny jak i naprawczy. Do jego zadań należy wspieranie rodziny biologicznej mającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo – wychowawczej oraz mającej inne problemy powodujące trudną sytuację życiową. Asystent prowadzi pracę z rodziną w miejscu jej zamieszkania lub w miejscu wskazanym przez rodzinę, za jej zgodą i z jej aktywnym udziałem, z uwzględnieniem zasobów własnych rodziny oraz źródeł wsparcia zewnętrznego.

Z dniem 1 stycznia 2017 roku weszła w życie ustawa z dnia 4 listopada 2016 roku o wsparciu kobiet w ciąży i rodzin „Za życiem”, która nałożyła na asystentów rodziny obowiązek koordynowania poradnictwa skierowanego do kobiet w ciąży i rodzin oczekujących narodzin dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci ze stwierdzonym w życiu płodowym prawdopodobieństwem dysfunkcji rozwojowych oraz rodzin już wychowujących dzieci z obciążeniami rozwojowymi.

Cele pracy asystenta rodziny na mocy ww. ustawy to:

- 1) stabilizacja emocjonalna rodziny;
- 2) wzrost kompetencji opiekuńczo-wychowawczych rodziców;
- 3) osiągnięcie przez rodzinę pożądanego przez nią poziomu stabilności życiowej;
- 4) koordynacja wsparcia udzielanego kobiecie i/lub rodzinie, co wiąże się z opracowaniem indywidualnego katalogu możliwego wsparcia oraz pomoc w jego realizacji.

Zapisy ustawy sprzyjają ścisłej współpracy pomiędzy pracownikami różnych instytucji, mają styczność z problemami dziecka i jego rodziny, tj.: przedstawicielami placówek opieki i wychowania, szkół, instytucji pomocy społecznej, policji, sądów, służby zdrowia, a także fundacji i stowarzyszeń.

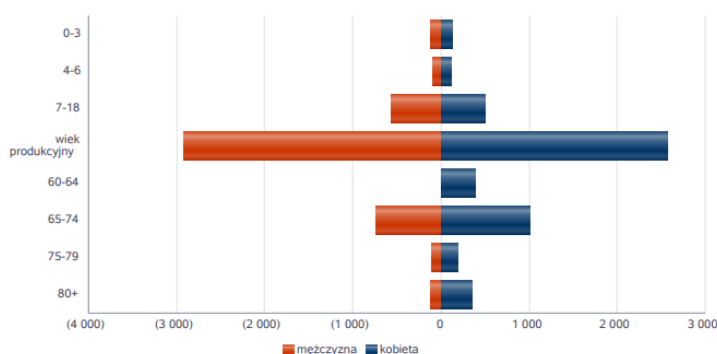
SYTUACJA DEMOGRAFICZNA GMINY MIEJSKIEJ KOWARY I DIAGNOZA KOWARSKICH RODZIN

DANE O SYTUACJI DEMOGRAFICZNEJ I SPOŁECZNEJ

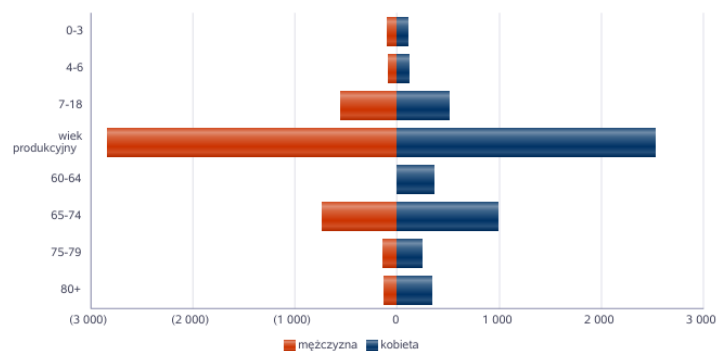
Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na 31 grudnia 2023r. liczba ludności Gminy Miejskiej Kowary wyniosła 9381 osób, z czego 53,48% stanowiły kobiety, a 46,52% mężczyźni. Struktura ludności gminy przedstawiała się następująco: osoby w wieku przedprodukcyjnym stanowiły 14,88%, osoby w wieku produkcyjnym 55,62%, a w wieku poprodukcyjnym 28,42%.

Natomiast wg stanu na 31 grudnia 2024r. liczba mieszkańców wynosiła 9 616 mieszkańców, z czego 52,7% stanowią kobiety, a 47,3% mężczyźni.

Wykres 1 Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci w 2023r.

Wykres 2 Liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci w 2024r.

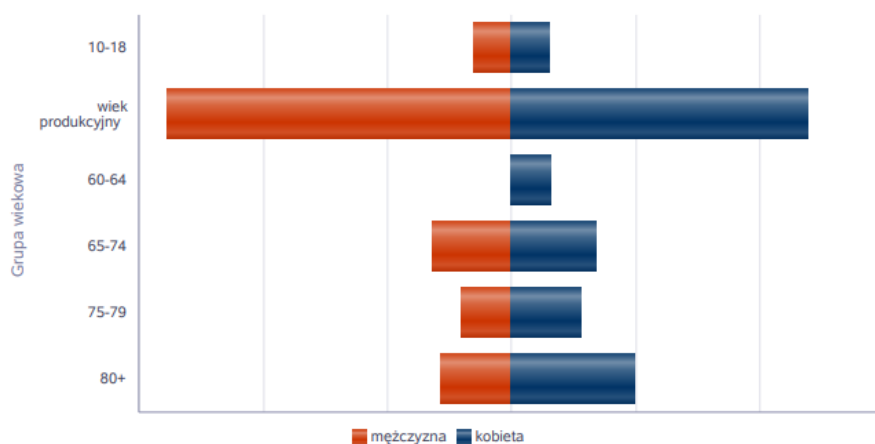
Ogólnokrajowa analiza liczby ludności w podziale na ekonomiczne grupy wieku wskazuje systematycznie zwiększający się udział osób w wieku poprodukcyjnym w liczbie mieszkańców ogółem. Wciąż utrzymuje się wzrostowa tendencja udziału osób w wieku poprodukcyjnym przewyższająca udział osób w wieku przedprodukcyjnym. Związane jest to z powszechnym, długo utrzymującym się, zjawiskiem starzenia się społeczeństwa i niskiego poziomu przyrostu naturalnego.

Tendencja taka ma niekorzystne znaczenia dla kondycji społeczno-gospodarczej Gminy. Istotne jest również to, że ta tendencja utrwala się w kontekście malejącej liczby mieszkańców Gminy.

Tabela 1 Prognoza liczby mieszkańców Kowar w pespektywie 10 lat

Prognozowana liczba mieszkańców wg grup wiekowych i płci		
Grupa wiekowa	mężczyźni	kobiety
10-18	304	309
wiek produkcyjny	2 769	2 383
60-64		316
65-74	636	684
75-79	406	556
80+	566	986

Wykres 3 Prognoza liczby mieszkańców Kowar w pespektywie 10 lat

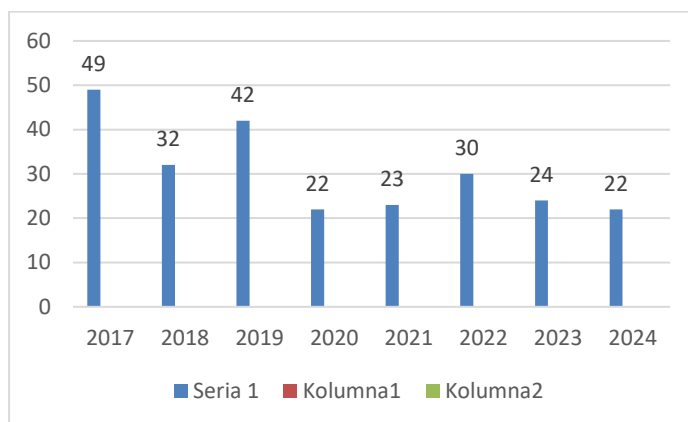
Bardzo istotnym elementem kształtującym obraz demograficzny miasta są dane dotyczące zawieranych małżeństw w danej miejscowości. Na podstawie analizy porównawczej można stwierdzić, że ogólny stan matrymonialny mieszkańców Kowar nie odbiega od statystyki ogólnej Województwa Dolnośląskiego oraz sytuacji ogólnopolskiej.

Mieszkańcy Kowar zawarli w 2023 roku 24 małżeństwa, co odpowiada 2,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla Województwa Dolnośląskiego oraz znacznie mniej od wartości dla Polski. Natomiast w roku 2024 odnotowano 22 małżeństwa.

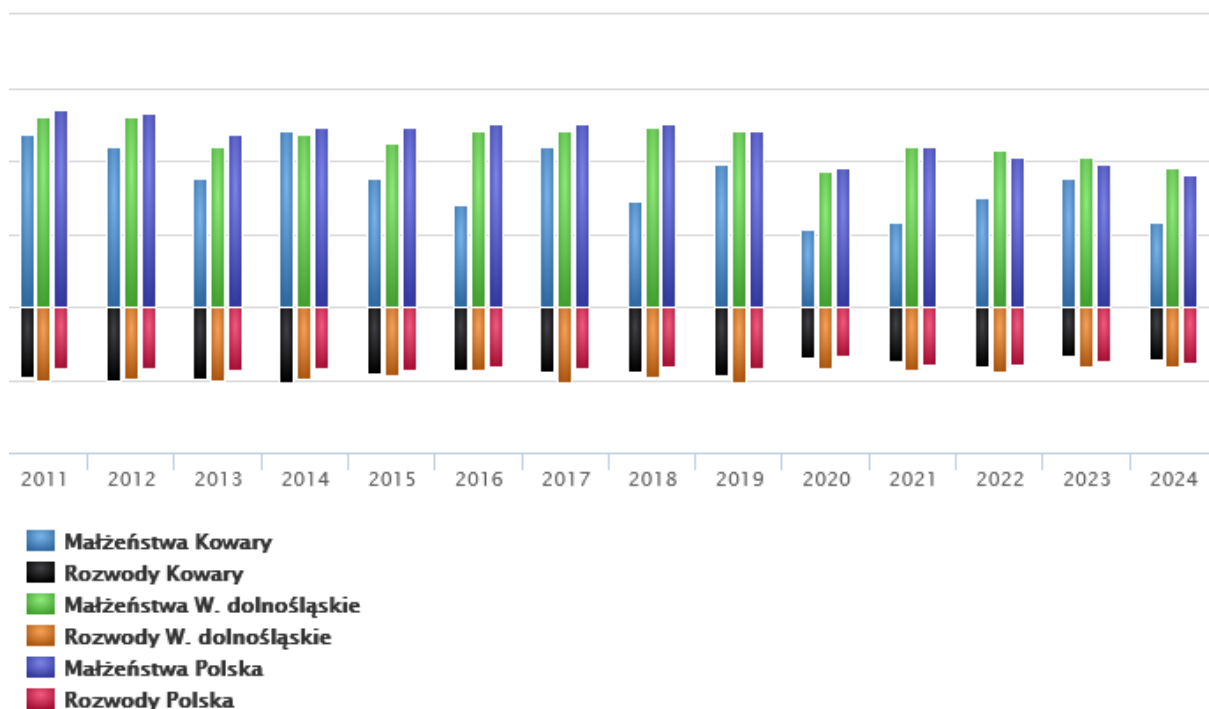
W tym samym okresie odnotowano 1,4 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Jest to znacznie mniej od wartości dla Województwa Dolnośląskiego oraz

mniej od wartości dla kraju. 31,6% mieszkańców Kowar jest stanu wolnego, 49,3% żyje w małżeństwie, 10% mieszkańców jest po rozwodzie, a 8,2% to wdowy/wdowcy.

Wykres 4 Liczba małżeństw zawartych w Kowarach w latach 2017-2024

Wykres 5 Statystyka małżeństw i rozwodów w Kowarach w latach 2011-2024

Ponadto według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Jeleniej Górze i stanu na 31 grudnia 2023r. stopa bezrobocia dla powiatu karkonoskiego wynosiła 8,5%, dla województwa wynosiła 4,4%.

Natomiast bezrobocie rejestrowane w Kowarach w 2024 roku wynosiło 17% (8,5% wśród kobiet i 8,5% wśród mężczyzn). Jest to znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla województwa dolnośląskiego oraz znacznie więcej od stopy bezrobocia rejestrowanego dla całej Polski.

Liczba osób bezrobotnych zarejestrowanych w Gminie Kowary wynosiła 294, w tym 34 osób z prawem do zasiłku.

Poniżej przedstawiono problem bezrobocia w Gminie Miejskiej Kowary. Zobrazowano na podstawie danych z Oceny Zasobów Pomocy Społecznej za rok 2023 oraz 2024 liczbę osób bezrobotnych, z prawem do zasiłku oraz tych długotrwale zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy.

Tabela 2 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2023r.

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	1 613	845	768
Bezrobotni z prawem do zasiłku	234	117	117
Długotrwale bezrobotni	976	496	480

Tabela 3 Liczba osób bezrobotnych, liczba długotrwale bezrobotnych oraz liczba osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2024r.

Status	Ogółem	Mężczyźni	Kobiety
Bezrobotni ogółem	1 620	858	762
Bezrobotni z prawem do zasiłku	223	98	125
Długotrwale bezrobotni	941	472	469

Tabela 4 Analiza porównawcza powiat / województwo / kraj liczby osób bezrobotnych, liczby osób długotrwale bezrobotnych oraz liczby osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2023r.

Status	Powiat		Województwo		Polska	
	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	768	845	27 452	25 518	413 294	371 950
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	117	117	4 680	3 475	66 197	53 024
Osoby długotrwale bezrobotne	480	496	13 626	11 787	214 781	169 653

Tabela 5 Analiza porównawcza powiat / województwo / kraj liczby osób bezrobotnych, liczby osób długotrwale bezrobotnych oraz liczby osób bezrobotnych z prawem do zasiłku w 2024r.

	Powiat		Województwo		Polska	
Status	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni	Kobiety	Mężczyźni
Osoby bezrobotne ogółem	762	858	28 264	27 209	404 846	379 597
Osoby bezrobotne z prawem do zasiłku	125	98	4 999	3 962	66 169	55 704
Osoby długotrwale bezrobotne	469	472	13 517	12 105	208 625	172 237

Tabela 6 Wskaźnik bezrobocia wśród beneficjentów pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kowary

Rok	Wskaźnik
2019	54%
2020	51%
2021	61%
2022	47%
2023	53%
2024	58%

Wskaźnik obliczany jest jako stosunek liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej z powodu bezrobocia do liczby osób w rodzinach korzystających z pomocy ogółem.

Infrastrukturę społeczną gminy w zakresie prowadzonych placówek oświatowych w Gminie Miejskiej Kowary w 2023 r. i 2024 r. i ilości dzieci do nich uczęszczających przedstawiają tabele poniżej.

Tabela 7 Liczba placówek i miejsc dla dzieci w roku w 2023r.

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbową
Gmina Miejska Kowary	Liczba dzieci w żłobkach	24
	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	3
	Liczba żłobków	1
Powiat (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	7,67
	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	1,00

	Liczba żłobków	0,22
Województwo (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	103,01
	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	15,82
	Liczba żłobków	2,53

Tabela 8 Liczba placówek i miejsc dla dzieci w roku w 2024r.

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbowa
Gmina Miejska Kowary	Liczba dzieci w żłobkach	0
	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	0
	Liczba żłobków	0
Powiat (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	3,44
	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	0,56
	Liczba żłobków	0,11
Województwo (średnia)	Liczba dzieci w żłobkach	96,73
	Liczba osób zatrudnionych na stanowisku opiekuna	16,09
	Liczba żłobków	2,51

Tabela 9 Liczba placówek i miejsc dla dzieci

Jednostka terytorialna	Miara	Wartość liczbowa
Gmina	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	0,00
Powiat (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach	0,00
Województwo (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach w 2023	25,13
Województwo (średnia)	Brakujące miejsca dla dzieci w żłobkach w 2024	13,98

Dane o korzystających z pomocy i wsparcia

Pomoc i wsparcie w ramach pomocy społecznej w Gminie Miejskiej Kowary w roku 2023 uzyskało 426 osób. Liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej wynosiła 257. Natomiast w roku 2024 pomoc uzyskało 420 osób, a liczba rodzin, którym przyznano świadczenie z pomocy społecznej wynosi 249.

Tabela 10 Liczba osób korzystających ze świadczeń na podstawie wydanych decyzji

	Liczba świadczeniobiorców						
	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Gmina	492	446	445	420	395	369	369

Powiat (średnia)	239	217	200	192	165	162	148
Województwo (średnia)	441	404	374	341	317	306	291

W Gminie Miejskiej Kowary najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o świadczenia z pomocy społecznej, zarówno w roku 2023 jak i 2024 były kolejno:

- ubóstwo,
- bezrobocie,
- niepełnosprawność,
- długotrwała lub ciężka choroba,
- bezdomność.

Tabela 11 Liczba osób korzystających z pomocy społecznej w podziale na wiek i płeć wg liczby wypłaconych świadczeń w 2023r. i 2024r.

Grupa	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Produkcyjny 2023 r.	227	90	137
Poprodukcyjny 2023 r.	56	36	20
Produkcyjny 2024 r.	260	104	156
Poprodukcyjny 2024 r.	69	49	20

Tabela 12 Liczba rodzin i liczba osób w rodzinach korzystających z pomocy społecznej

Rok	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach
2017	372	639
2018	343	571
2019	325	539
2020	350	558
2021	314	502
2022	299	486
2023	266	443
2024	265	375

Z roku na rok zmniejsza się liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej, co spowodowane jest wprowadzeniem programów socjalnych wspierających finansowo każdą z rodzin wychowujących dzieci.

Istotnym z punktu widzenia niniejszego Programu jest fakt, że jednocześnie zwiększa się liczba tzw. „rodzin wieloproblemowych”, wykazujących trudności w realizacji swoich funkcji, rodzin w kryzysie, w konflikcie, zagrożonych rozpadem.

W spostrzeżeniach zarówno pracowników socjalnych jak i innych specjalistów działających na rzecz rodziny i dziecka akcentowane jest pogłębianie się zaburzeń funkcjonowania wielu rodzin. Hasło to mieści w sobie m.in. kryzys struktury rodziny przejawiający się w:

- spadku liczby zawieranych małżeństw, przy jednocześnie rosnącej liczbie rozwodów;
- powstawaniu tymczasowych konkubinatów, zorientowanych na wspólne życie jedynie do czasu pojawienia się trudności;
- zaniedbania w sferze opieki i wychowania dzieci oraz nasilaniu się różnych form przemocy domowej.

Tabela 13 Liczba kobiet korzystających z pomocy z podziałem na grupy wiekowe

Poziom	Wiek	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Kowary	0-17	-	-	-	-	-	-
	Produkcyjny	119	111	108	100	87	104
	Poprodukcyjny	54	49	45	40	40	49
Powiat	0-17	13	13	12	11	11	7
	Produkcyjny	70	61	57	52	46	66
	Poprodukcyjny	29	30	28	27	24	47
Województwo	0-17	43	38	34	29	32	23
	Produkcyjny	123	109	103	91	92	93
	Poprodukcyjny	68	62	57	54	53	67

Tabela 14 Liczba mężczyzn korzystających z pomocy z podziałem na grupy wiekowe

Poziom	Wiek	2020	2021	2022	2023	2024
Kowary	0-17					1
	Produkcyjny	166	154	133	137	156
	Poprodukcyjny	25	24	24	20	20
Powiat	0-17	10	12	12	9	7
	Produkcyjny	100	93	80	74	97
	Poprodukcyjny	15	16	14	14	25
Województwo	0-17	37	31	34	30	25
	Produkcyjny	141	132	120	117	131
	Poprodukcyjny	23	23	23	24	31

Tabela 15 Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin

	Liczba rodzin pobierających świadczenia		
Typy rodzin	Ogółem	świadczenia niepieniężne	świadczenia pieniężne

2023			
jednoosobowe	182	19	168
wielooosobowe	66	29	65
2024			
jednoosobowe	233	20	218
wielooosobowe	60	29	56

Tabela 16 Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin z uwzględnieniem liczby dzieci – 2023

	Liczba świadczeń		
Typ rodziny	Ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
bez dzieci	7 262	2 621	4 641
jedno dziecko	168	75	93
dwoje dzieci	922	64	858
troje dzieci	206	100	116
czworo i więcej dzieci	206	39	167
Inne	3914	997	2 917

Tabela 17 Rodzaje świadczeń, z których korzystają poszczególne typy rodzin z uwzględnieniem liczby dzieci – 2024

	Liczba świadczeń		
Typ rodziny	Ogółem	świadczenia pieniężne	świadczenia niepieniężne
bez dzieci	7 282	2 688	4 594
jedno dziecko	36	36	93
dwoje dzieci	552		552
troje dzieci	212	12	
inne	6 026	1 261	4 765

Tabela 18 Powody udzielania pomocy rodzinom

Powody udzielenia pomocy i wsparcia - ranking	LICZBA RODZIN OGÓŁEM 2023	LICZBA RODZIN OGÓŁEM 2024
UBÓSTWO	209	215
BEZROBOCIE	108	112
NIEPEŁNOSPRAWNOŚĆ	98	92

DŁUGOTRWAŁA LUB CIĘŻKA CHOROBA	32	33
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA	6	2
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – OGÓŁEM	12	12
BEZDOMNOŚĆ	22	23
POTRZEBA OCHRONY MACIERZYŃSTWA - W TYM: WIELODZIETNOŚĆ	5	5
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – W TYM: RODZINY NIEPEŁNE	6	7
ALKOHOLIZM	2	5
BEZRADNOŚĆ W SPRAWACH OPIEKUŃCZO-WYCHOWAWCZYCH I PROWADZENIA GOSPODARSTWA DOMOWEGO – W TYM: RODZINY WIELODZIETNE	6	5
NARKOMANIA	3	5

Jak wskazują powyższe dane najczęstszym powodem ubiegania się o pomoc było ubóstwo i bezrobocie.

Tabela 19 Główne powody przyznania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych – 2023

Powód przyznania	Ogółem	Typ rodziny			
		1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Ubóstwo	61	39	10	3	9
Bezrobocie	43	11	9	3	9
Niepełnosprawność	24	16	3	-	5
Bezdomność	7	6	1	-	-
Długotrwała lub ciężka choroba	5	5	-	-	-

Tabela 20 Główne powody przyznania pomocy dla rodzin jednoosobowych i wieloosobowych – 2024

Powód przyznania	Ogółem	Typ rodziny			
		1-osobowa	2-osobowa	3-osobowa	4 i więcej osób
Ubóstwo	75	46	11	6	12
Bezrobocie	47	22	9	5	11

Niepełnosprawność	21	14	3	2	2
Bezdomność	5	5	-	-	-
Długotrwała lub ciężka choroba	8	8	-	-	-

Tabela 21 Liczba osób korzystających z usług opiekuńczych

Rok	Liczba osób
2017	36
2018	33
2019	37
2020	33
2021	24
2022	25
2023	17
2024	18

Tabela 22 Liczba dzieci korzystających ze specjalistycznych usług opiekuńczych dla osób z zaburzeniami psychicznymi

Rok	Liczba osób
2019	5
2020	5
2021	5
2022	4
2023	8
2024	8

Tabela 23 Analiza porównawcza dot. korzystających z pomocy i wsparcia

WYSZCZEGÓLNIENIE		Rok 2022	Rok 2023	Rok 2024
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM UDZIELONO POMOCY I WSPARCIA				
Liczba osób	1	443	426	420
OSOBY I RODZINY, KTÓRYM PRZYZNANO ŚWIADCZENIE				
Liczba osób	2	395	369	369
W tym: osoby długotrwale korzystające	3	287	256	248

Wiek 0-17	4	107	105	112
Wiek produkcyjny	5	249	240	234
Wiek poprodukcyjny	6	63	53	49
Liczba rodzin	7	266	257	257
Liczba osób w rodzinach	8	443	426	420
w tym: KOBIETY (z wiersza 2)				
Ogółem	9	177	170	166
W tym: osoby długotrwale korzystające	10	110	105	106
Wiek 0-17	11	47	47	53
Wiek 18-59	12	94	95	85
Wiek 60 lat i więcej	13	36	28	28
OSOBY I RODZINY, Z KTÓRYMI PRZEPROWADZONO WYWIAD ŚRODOWISKOWY				
Liczba osób ogółem	14	361	426	369
Liczba rodzin	15	262	266	257
Liczba osób w rodzinach	16	429	426	420
KONTRAKT SOCJALNY				
Liczba zawartych kontraktów socjalnych - ogółem	17	3	10	6
Liczba osób objętych kontraktem socjalnym - ogółem	18	3	10	6

Źródło: dane własne Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach

W Gminie Miejskiej Kowary liczba pobierających w roku 2024 rodzin świadczenie wychowawcze stanowiła 3 rodziny. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku wychowawczego wyniosła 15 580,70 zł.

W roku 2023 zasiłek rodzinny pobierało 125 rodzin natomiast w roku 2024 o 1 więcej t.j 126 rodzin. Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie zasiłku rodzinnego wraz z dodatkami wyniosła 613 299,56 zł w roku 2023 oraz 508 762,67 zł w roku 2024.

Tabela 24 Średniomiesięczna liczba rodzin korzystających z zasiłków rodzinnych wraz dodatkami oraz korzystających z jednorazowej zapomogi z tytułu urodzenia dziecka

	Liczba rodzin					
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba rodzin korzystających z zasiłków	312	231	185	151	125	99

rodzinnych wraz dodatkami						
---------------------------	--	--	--	--	--	--

Całościowa analiza wypłaconych świadczeń z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach wskazuje, że spadek ilości świadczeń z systemu pomocy społecznej z powodu bezrobocia pozostaje w ścisłym związku z dodatkowymi zasobami finansowymi rodzin wynikającymi z przyznania świadczeń wychowawczych (800+), które nie podlegają wliczeniu do dochodu i mogą być przyczyną rezygnacji z aktywności zawodowej (poszukiwania pracy, pozostawania w rejestracji bezrobotnych) szczególnie kobiet. Dynamika tego procesu postępuje w związku ze zmianą przepisów prawnych dot. przyznania świadczenia wychowawczego, tj. brakiem kryterium dochodowego. W Gminie Miejskiej Kowary zauważalne jest zjawisko, o którym mówią eksperci od rynku pracy – powstawanie nowej grupy społecznej – osób „biernych zawodowo”.

Inne formy pomocy realizowane w Gminie Miejskiej Kowary

Oprócz wymienionych wyżej form pomocy realizowanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, kowarskie rodziny mogą również korzystać z innych form wsparcia realizowanych przez Urząd Miejski w Kowarach, tj.

- stypendia szkolne, realizowane na podstawie ustawy o systemie oświaty;
- Karta Dużej Rodziny, realizowana od 16 czerwca 2014 roku na podstawie Programu Rządowego dla rodzin wielodzietnych, a od 1 stycznia 2015 roku na podstawie ustawy o Karcie Dużej Rodziny;
- świetlica dla dzieci z rodzin zagrożonych niedostosowaniem społecznym,
- pomoc psychologiczno-pedagogiczna udzielana w placówkach oświatowych m.in. przez specjalistów: psychologów, pedagogów, logopedów.

Znaczącą pomocą jest realizowany przez Zarząd Miejski Polskiego Komitetu Pomocy Społecznej w Kowarach we współpracy z Miejskim Ośrodkiem Pomocy Społecznej Program Operacyjny Pomoc Żywnościowa (FEAD), dofinansowywany ze środków Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 17 ustawy z dnia 12 marca 2004r. o pomocy społecznej do zadań własnych Gminy o charakterze obowiązkowym należy prowadzenie i zapewnienie miejsc w mieszkaniach wspomaganych lub treningowych, które od 2023 roku zmieniły swoją nazwę, wcześniej funkcjonowały jako mieszkania chronione. W roku 2021 w Gminie

Miejskiej Kowary uruchomiono nową formę pomocy mającą na celu wsparcie kowarskich rodzin - mieszkania chronione. Uchwałą nr LXXVII/465/23 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 30.11.2023 r. w sprawie zmiany uchwały nr XXXII/199/20 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 14.12.2020 r. w sprawie szczegółowych zasad ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu chronionym treningowym została wprowadzona zmiana dotycząca nazwy tj. mieszkanie chronione treningowe zastępuje się wyrazem mieszkanie treningowe lub wspomagane.

Wskazane mieszkanie zgodnie z ustawą o pomocy społecznej przydziela się osobie pełnoletniej, która ze względu na trudną sytuację życiową, wiek, niepełnosprawność lub chorobę potrzebuje wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, ale nie wymaga usług w zakresie świadczonego przez jednostkę całodobowej opieki, w szczególności osobie z zaburzeniami psychicznymi, osobie bezdomnej, osobie opuszczającej pieczę zastępczą w rozumieniu przepisów o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, młodzieżowy ośrodek wychowawczy, okręgowy ośrodek wychowawczy, zakład poprawczy, schronisko dla nieletnich, a także cudzoziemcowi, który uzyskał w Rzeczypospolitej Polskiej status uchodźcy, ochronę uzupełniającą lub zezwolenie na pobyt czasowy udzielone w związku z okolicznością, o której mowa w art. 159 ust. 1 pkt 1 lit. c lub d ustawy z dnia 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach, może być przyznane wsparcie w mieszkaniu treningowym lub wspomagany.

Mieszkania treningowe prowadzone przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach są formą pomocy społecznej przygotowującą, przy wsparciu specjalistów, osoby w nich przebywające do prowadzenia niezależnego życia lub wspierającą te osoby w codziennym funkcjonowaniu.

Podstawowym celem funkcjonowania mieszkania jest zapewnienie usług bytowych, rozwijanie lub utrwalanie samodzielności, sprawności w zakresie samoobsługi, pełnienia ról społecznych w integracji ze społecznością lokalną, w celu umożliwienia prowadzenia samodzielnego życia.

Szczegółowe zasady organizacji i funkcjonowania mieszkania treningowego oraz zasady pobytu w ww. mieszkaniu określa regulamin organizacji i zasad funkcjonowania mieszkania treningowego, wprowadzony zarządzeniem Dyrektora Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach; natomiast szczegółowe zasady ponoszenia odpłatności za pobyt w mieszkaniu treningowym zostały uregulowane uchwałą nr XXXII/199/20 Rady Miejskiej w Kowarach z dnia 14 grudnia 2020r. oraz ją zmieniającą Uchwałą nr LXXI/428/23 z dnia 1 czerwca 2023r. i Uchwałą nr LXXVII/465/23 z dnia 30.11.2023r.

Od 2021r. w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej realizowany jest program pod nazwą „Asystent Osobisty Osoby Niepełnosprawnej”, który działał również z powodzeniem w roku 2023 oraz 2024. Program finansowany był ze środków Solidarnościowego Funduszu Wsparcia Osób Niepełnosprawnych. Dedykowany był pełnoletnim osobom niepełnosprawnym, które posiadają orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności oraz dzieciom do 16 roku życia, które posiadają niepełnosprawność wraz ze wskazaniem konieczności stałej lub długotrwałej opieki lub pomocy osoby trzeciej. Ww. program miał na celu również przeciwdziałanie dyskryminacji i wykluczeniu społecznemu osób z niepełnosprawnością.

Charakterystyka kowarskich rodzin objętych wsparciem asystenta rodziny i pracą socjalną

Jednym z najczęstszych powodów przyznawania pomocy społecznej w formie przydzielenia wsparcia asystenta rodziny mieszkańcom Kowar jest bezradność w sprawach prowadzenia gospodarstwa domowego i kwestiach opiekuńczo-wychowawczych. Jest to poważna dysfunkcja rodziny wynikająca między innymi z niskiego poziomu kompetencji rodziców w zakresie organizowania życia rodziny, zarządzania budżetem domowym. W przypadku, gdy wychowanie dzieci nie jest planowanym, świadomym procesem, ich potrzeby podstawowe jak i rozwój są marginalizowane, a aspiracje edukacyjne nie są w wystarczającym stopniu pobudzane. W konsekwencji tych trudności dzieci z rodzin dysfunkcyjnych są słabiej przygotowane do samodzielnego życia, osiągania sukcesów osobistych, satysfakcjonującego funkcjonowania w rolach społecznych. Skutkiem tego zjawiska może być dziedziczenie statusu społecznego. Osoby dorosłe, które wywodzą się z rodzin dysfunkcyjnych, często nie posiadając dobrych wzorców, mają trudność w prawidłowym funkcjonowaniu w założonych przez siebie rodzinach.

Analiza indywidualnych przypadków rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach wskazuje, że zmagają się one z wieloma współistniejącymi problemami, a ich sytuacja ulega dynamicznym zmianom skutkującym bądź rozwiązaniem problemu, bądź pojawieniem się kolejnych trudności. Dlatego rodziny dysfunkcyjne wymagają stałego monitorowania przez pracowników socjalnych, asystentów rodziny, pedagogów szkolnych, pracowników służby zdrowia, Policji, kuratorów sądowych i społecznych oraz przedstawicieli innych instytucji, które mają kontakt z rodziną oraz podejmowania działań w oparciu o sprecyzowany plan działania. Praca z rodziną, prowadzona przez przedstawicieli służb społecznych, powinna być połączona ze wsparciem ze strony środowiska, w tym również bliższych i dalszych krewnych oraz aktywnością własną ze strony danej rodziny.

Organizując różnorodne formy wsparcia na rzecz rodziny wieloprotymowej trzeba doceniać i konsekwentnie realizować zasadę podstawowej roli opiekuńczej i wychowawczej rodziny w rozwoju dziecka. Praca asystentów rodziny służy udzielaniu rodzinie wszechstronnej pomocy tak, by mogła ona poradzić sobie z trudnościami i w wystarczającym zakresie realizować zadania wynikające z funkcji rodziny. Wsparcie

asystentów rodziny jest formą profilaktyki i przeciwdziałaniu takim zjawiskom pojawiającym się na gruncie życia rodzinnego, które obligują służby do umieszczenia dzieci w pieczy zastępczej.

Tabela 25 Analiza porównawcza - Asystenci rodziny i rodziny objęte ich wsparciem

	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Liczba asystentów rodziny w gminie	2	2	2	2	2	2	2
Liczba rodzin, które korzystały z usług asystentów rodziny	28	31	24	20	26	19	13

Ważną rolę w systemie wspierania rodziny pełnią asystenci rodziny. Celem pracy asystenta jest osiągnięcie przez rodzinę podstawowego poziomu stabilności życiowej, która umożliwiała jej wychowywanie dzieci. Jego głównym zadaniem jest niedopuszczenie do oddzielenia dzieci od rodziny oraz podjęcie działań zmierzających do zażegnania kryzysu w rodzinie, m.in.:

- udzielanie pomocy rodzinom w zdobywaniu umiejętności prowadzenia gospodarstwa domowego i zarządzania budżetem domowym;
- udzielanie pomocy rodzinom w rozwiązywaniu problemów socjalnych, psychologicznych, wychowawczych;
- motywowanie członków rodziny do podnoszenia kwalifikacji zawodowych oraz pomoc w poszukiwaniu, podejmowaniu i utrzymaniu pracy zarobkowej;
- prowadzenie indywidualnych konsultacji wychowawczych dla rodziców i dzieci.

Praca asystenta rodziny z przydzieloną rodziną realizowana jest zgodnie z opracowanym wspólnie planem pracy, który określa cele i oczekiwane efekty. W zależności od potrzeb poszczególnych rodzin asystenci podejmowali współpracę z instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz rodziny.

W roku 2023 asystenturą objęto łącznie 19 kowarskich rodzin a w 2024r. 13 rodzin, wymagających wsparcia w formie pracy z rodziną i pomocy w opiece oraz wychowaniu dzieci. Podobnie jak w latach ubiegłych średni czas pracy z rodziną wynosi 16 miesięcy. W 2023r. asystenci podjęli pracę z 11 nowymi rodzinami oraz kontynuowali współpracę z 8. Mając na względzie fakt, iż celem pomocy społecznej jest wspieranie oraz pomoc w usamodzielnieniu się osób/rodzin w 2023r. zakończono współpracę z 9 rodzinami (ze względu na brak gotowości rodziny do zmiany i przekierowano pracę na inne formy pomocy, ze względu na stabilną sytuację w rodzinie bądź zmianę miejsca zamieszkania jak również brak współpracy). W roku 2024 asystenci zakończyli pracę z 1 rodziną ze względu na osiągnięcie przez nią zamierzonych celów.

W roku 2023 podczas współpracy asystenta z rodziną w pieczy zastępczej nie zostało umieszczone żadne dziecko. Natomiast według stanu na dzień 31.12.2023r. MOPS w imieniu Gminy Miejskiej Kowary partycypował w ponoszeniu kosztów za opiekę

i wychowanie 56 kowarskich dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo wychowawczych.

W roku 2024 podczas współpracy asystenta z rodziną w pieczy zastępczej zostało umieszczonych 6 dzieci. Natomiast według stanu na dzień 31.12.2024r. MOPS w imieniu Gminy Miejskiej Kowary partycypował w ponoszeniu kosztów za opiekę i wychowanie 51 kowarskich dzieci, przebywających w rodzinach zastępczych i placówkach opiekuńczo wychowawczych.

W systemie polityki na rzecz dzieci i rodziny prawo dziecka do pieczy zastępczej jest prawem subsydiarnym wobec prawa dziecka do życia w rodzinie, równocześnie umieszczenie dziecka w systemie pieczy zastępczej powinno być ostatecznością, po wykorzystaniu przez gminę wszystkich możliwych form wsparcia rodziny naturalnej, a celem umieszczenia dziecka w środowisku zastępczym jest stworzenie warunków pomocy i pozytywnych zmian w rodzinie, aby dziecko, (o ile jest to możliwe) mogło powrócić pod opiekę rodziców.

W tym też celu asystenci rodziny podejmują niezbędne działania wynikające z zapisów ustawowych mimo umieszczenia dzieci w placówce podejmują niezbędne działania, by umożliwić ich powrót do rodziny biologicznej.

Zapewnienie właściwej asysty rodzinnej rodzinom niewydolnym w zakresie realizacji funkcji opiekuńczo-wychowawczej wymaga szerokiej współpracy z pozostałymi pracownikami MOPS, a szczególnie z pracownikami socjalnymi oraz wszystkimi instytucjami i organizacjami działającymi na rzecz dziecka i rodziny, a w szczególności:

- Urzędem Miejskim w Kowarach,
- Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Policją, Sądem Rodzinnym w Jeleniej Górze, kuratorami sądowymi,
- Placówkami oświatowymi, w tym wychowania przedszkolnego,
- Placówkami ochrony zdrowia,
- Miejskim Ośrodkiem Kultury w Kowarach
- Miejską Biblioteką Publiczną w Kowarach,
- Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze,
- Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej w Jeleniej Górze,
- Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną w Kowarach,
- Polskim Komitetem Pomocy Społecznej i innymi organizacjami pozarządowymi,
- Parafiami w Kowarach.

W oparciu o prowadzone działania, rozeznanie środowiskowe oraz doświadczenie zawodowe pracowników Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej nakreślono zarys problemów.

Trudności opiekuńczo-wychowawcze

Ten problem dotyczy niemal wszystkich rodzin, w kilku przypadkach osiągając skrajną formę niewydolności opiekuńczo-wychowawczej. Jest to bardzo złożona dysfunkcja, obejmująca szereg aspektów: od trudności w zaspokajaniu podstawowych

potrzeb dzieci (takich jak właściwie żywienie, pielęgnacja, higiena); przez niewłaściwe pełnienie ról rodzicielskich (brak metod wychowawczych, niezaspokajanie potrzeb emocjonalnych); aż po zaniedbanie edukacyjne i kulturowe. W większości przypadków źródłem tych trudności jest powielanie przez rodziców nieodpowiednich metod wychowawczych lub wypracowanie własnych bez należytych wzorców.

Rodziny borykające się z ww. problemem charakteryzują się przekonaniem o właściwej ścieżce wychowania dzieci, wysokim poziomem bierności i postawą wyczekującą, a wręcz oczekiwaniem otrzymania gotowych rozwiązań. Ponadto większość z nich przyjmuje postawę zamkniętą i nieufną wobec pracowników służb pomocowych, jedynie nieliczni odbierają oferowaną im pomoc jako właściwą i potrzebną. Członkowie tych rodzin to niemalże bez wyjątku osoby, które w przeszłości, w procesie swojego wychowania doświadczyły przemocy w rodzinie, dorastały w trudnych warunkach socjalno-bytowych bądź zmagają się z uzależnieniem od alkoholu własnych rodziców.

Praca asystenta rodziny w takich przypadkach obejmuje szereg działań i w praktyce oznacza wspieranie rodziny w każdej sferze związanej z opieką nad dzieckiem i jego wychowaniem. Od edukacji, poprzez porady, wskazówki i instruktaże, aż po wsparcie emocjonalne. W celu przezwyciężenia trudności opiekuńczo-wychowawczych konieczna jest ścisła współpraca ze szkołą lub przedszkolem, Młodzieżowym Ośrodkiem Socjoterapii, Specjalnym Ośrodkiem Szkolno-Wychowawczym, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, ośrodkami zdrowia i kuratorami.

Niskie / obniżone umiejętności załatwiania spraw urzędowych

Kłopoty z załatwianiem spraw urzędowych dotyczą większości rodzin współpracujących z asystentem rodziny. Zadaniem asystenta jest wówczas pomoc w stopniowym budowaniu lub wzmacnianiu takich umiejętności poprzez m.in.: wspólne sporządzanie pism urzędowych, towarzyszenie rodzinie podczas załatwiania spraw w instytucjach. Celem jest osiągnięcie samodzielności w tej kwestii, bądź nabycie umiejętności sprawnego korzystania z pomocy w tym zakresie (np. korzystanie z usług Punktu Informacyjnego przy Sądzie, Punktu Nieodpłatnej Pomocy Prawnej lub samodzielne napisanie pisma, korzystając z Internetu lub infolinii informacyjnej). Rozwiązanie tego pozornie błahego problemu wpływa na sprawniejsze funkcjonowanie rodziny w wielu aspektach.

Spożywanie / przyjmowanie substancji uzależniających (alkoholu lub innych środków psychoaktywnych)

Problem uzależnień sygnalizuje średnio 2/3 rodzin współpracujących z asystentem rodziny. W wielu przypadkach nadużywanie alkoholu lub przyjmowanie innych środków psychoaktywnych dotyczy więcej niż 1 członka rodziny, co ma nie tylko

destruktywny wpływ na funkcjonowanie rodziny i zaburza rozwój psychospołeczny dzieci, ale nierzadko prowadzi do rozpadu rodziny.

W takich przypadkach głównym zadaniem asystenta rodziny jest motywowanie osób uzależnionych lub współuzależnionych do skorzystania z pomocy specjalistów ds. uzależnień. W ostatnich latach to właśnie problem uzależnień staje się dominujący i wymagający szczególnej uwagi, ponieważ o ile nadużycie alkoholu jest łatwe do wykrycia, o tyle zażywanie narkotyków już nie. Ze względu na brak narzędzi, które umożliwiłyby potwierdzenie podejrzeń asystenta rodziny dot. zażywania narkotyków (np. możliwości przeprowadzenia testu) konieczne jest prowadzenie rozmów motywacyjnych, by członkowie rodziny sami podjęli działania w tym zakresie, np. skorzystali z usług Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin w Kowarach lub ośrodków odwykowych w najbliższej okolicy. W przypadku alkoholizmu, gdy osoba uzależniona nie podejmuje żadnych działań w zakresie walki z nałogiem rodzina jest kierowana do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Kowarach.

Długotrwałe bezrobocie / bierność na rynku pracy / brak stałego zatrudnienia

Do powszechnych problemów kowarskich rodzin należy również długotrwałe bezrobocie. Przyczyn tego zjawiska należy upatrywać przede wszystkim w braku odpowiednich wzorców. O ile jednak w przypadku starszego pokolenia problem bezrobocia powstawał w wyniku istotnych zmian na rynku pracy (m.in. przez likwidowanie dużych zakładów pracy), o tyle dzisiejsi 20- i 30-latkowie wpisują się już w bardziej skomplikowany schemat bezrobocia. Najczęściej wzrastali w rodzinach, których ten problem już dotyczył, co oznacza brak właściwego wzorca, obserwowanie rodziców, którzy po utracie pracy nie przekwalifikowali się i niejednokrotnie podejmowali prace dorywcze bądź przez wiele lat utrzymywali się wyłącznie ze świadczeń z systemu pomocy społecznej. Z rozeznania środowiskowego wynika, że bezrobociu często towarzyszyły:

- nadużywanie alkoholu,
- przemoc w rodzinie,
- niewłaściwe zaspokajanie potrzeb dzieci.

Dzisiaj rodziny zmagające się z problemem bezrobocia cechuje obniżona aktywność, a w skrajnych przypadkach bierność w poszukiwaniu zatrudnienia i niestabilność w miejscu pracy. Z informacji pozyskanych od członków ww. rodzin oraz obserwacji wynika, że najczęstsze przyczyny niepodjęcia zatrudnienia to:

- zobowiązania komornicze – osoba nie podejmuje legalnego, stałego zatrudnienia z obawy, że komornik dokona zajęcia wynagrodzenia na poczet posiadanych długów lub zaległości;
- wysokość świadczeń uzyskiwanych z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, które zaspokajają minimalne potrzeby rodziny, a która nie wykazuje ambicji poprawy swojej sytuacji lub statusu społecznego;

- niska umiejętność funkcjonowania na rynku pracy (brak umiejętności tworzenia CV, podania o pracę lub listu motywacyjnego);
- uwarunkowania psychologiczne – niskie poczucie własnej wartości, brak poczucia sprawstwa i brak dążenia do podniesienia swoich kwalifikacji;
- uzależnienie lub nadużywanie substancji psychoaktywnych;
- status osoby karanej.

Brak stałego zatrudnienia i stabilizacji finansowej wpływa na funkcjonowanie rodziny zarówno w kwestii materialno-bytowej, jak i psychologicznej. Niejednokrotnie prowadzi do wykluczenia społecznego i zaburzenia poczucia bezpieczeństwa członków rodziny.

W celu rozwiązania tego problemu zadaniem asystenta rodziny jest poszukiwanie w ludziach ich mocnych stron, poprzez wzmocnienie ich poczucia własnej wartości, stopniowe wywoływanie poczucia sprawstwa. Podstawą do zmiany sytuacji jest wiara danej osoby w możliwość podjęcia stałej pracy. Niejednokrotnie bowiem ludzie cechujący się brakiem wiary w siebie porzucają miejsce pracy, co prowadzi do pogłębienia frustracji i problemu. Kolejnym zadaniem dla asystenta jest pomoc w funkcjonowaniu na rynku pracy, co oznacza również zachęcanie do uczestnictwa w kursach doszkalających. Kolejnym krokiem jest nauka sporządzania dokumentów wymaganych przy zatrudnieniu, tj. CV, podania o pracę i listu motywującego. Następnie asystent udziela pomocy w poszukiwaniu konkretnych miejsc pracy i podejmuje najtrudniejsze zadanie – motywowanie do utrzymania nowej pracy.

Problemem pokrewnym bezrobociu jest bierność zawodowa. Powszechnym bowiem zjawiskiem jest lekceważący stosunek do swojej sytuacji zawodowej. Zdarza się, że niepracujący członkowie rodzin albo w ogóle nie rejestrują się w Urzędzie Pracy, albo nie potwierdzają gotowości do podjęcia pracy w wyznaczonym terminie i zostają karnie wykreślone z ewidencji osób bezrobotnych na okres kilkumiesięcznej karencji, co skutkuje brakiem możliwości korzystania ze świadczeń z pomocy społecznej oraz brakiem ubezpieczenia zdrowotnego.

Trudna sytuacja mieszkaniowa / bytowa

Połowa z analizowanych rodzin zamieszkuje w lokalach komunalnych lub zostały przeniesione do lokali socjalnych ze względu na wygenerowane zadłużenie czynszowe i niedokonywanie opłat za media. W zdecydowanej większości mieszkania są zaniedbane i wymagają remontu lub przynajmniej odświeżenia. W dwóch przypadkach rodziny

mieszkają w bardzo złych warunkach – jedna z nich nie podjęła żadnych działań by to zmienić, druga zaś pozyskała nowy lokal z zasobu gminy.

Asystent rodziny koncentruje swoje działania w pierwszej kolejności na analizie aktualnej sytuacji i potrzeb rodziny oraz możliwości uzyskania nowego lokalu do najmu z zasoby gminy bądź uruchomienie całego procesu zmian w funkcjonowaniu rodziny, którego celem jest poprawa sytuacja materialno-bytowej. Podejmuje ścisłą współpracę z Zarządem Eksploatacji Zasobów Komunalnych w Kowarach, Polskim Komitetem Pomocy Społecznej (w zakresie pomocy rzeczowej takich jak ubrania, AGD, etc.) oraz organizacjami i wolontariuszami działającymi na terenie Kowar.

Bez względu na dominujący problem, z którym boryka się dana rodzina to asystent rodziny koordynuje poradnictwo na wniosek osób objętych wsparciem. Do jego zadań w szczególności należy:

- udzielanie wsparcia emocjonalnego;
- zapoznanie członków rodziny z możliwościami uzyskania wsparcia oraz pomocy, zgodnie z indywidualnymi potrzebami;
- poradnictwo w zakresie zapewnienia odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla kobiet w ciąży oraz w okresie połogowym, ze szczególnym uwzględnieniem kobiet w ciąży zagrożonej (powikłanej) oraz w przypadku poronień lub niepowodzeń położniczych;
- poradnictwo w zakresie zapewnienia odpowiednich świadczeń opieki zdrowotnej dla dzieci, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci, u których zdiagnozowano ciężkie i nieodwracalne upośledzenie albo nieuleczalną chorobą zagrażającą życiu, które powstały w okresie prenatalnym lub w trakcie porodu;
- występowanie w imieniu członków rodziny, na ich żądanie, do podmiotów w celu umożliwienia im skorzystania ze wsparcia (na podstawie pisemnego upoważnienia).

Ze zgromadzonych danych oraz wieloletniej pracy z kowarskimi rodzinami jasno wynika, że rodziny, które korzystają z pomocy asystenta rodziny są rodzinami wieloproblemowymi. W związku z tym współpraca z asystentem przeważnie przybiera formę długotrwałego procesu, który niestety nie zawsze kończy się sukcesem. Jednakże efektywność pracy asystenta rodziny nie jest mierzona ilością rozwiązanych w czasie problemów rodziny. O sukcesie asystentury możemy mówić, gdy u podopiecznych nastąpią zmiany w postrzeganiu siebie, swojego dotychczasowego działania i otaczającego świata. Wzmocnienie poczucia sprawstwa, poczucia kompetencji w roli

rodzica, samodzielność w radzeniu sobie z trudnościami życia rodzinnego, ale też umiejętność zwracania się po pomoc, poprawa funkcjonowania dzieci w rodzinie i środowisku szkolnym – to tylko przykłady efektów współpracy z asystentem rodziny.

PRZECIWDZIAŁANIE PRZEMOCY I UZALEŻNIENIOM

Skala zjawiska przemocy w rodzinach jest niełatwa do oszacowania. Z danych Zespołu Interdyscyplinarnego ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Kowarach oraz Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach wynika, że rośnie liczba osób objętych wsparciem w związku z przemocą. Są to jednak dane dotyczące przemocy ujawnionej – na ogół w sytuacji, gdy eskalacja zjawiska przemocy w rodzinie jest tak duża, że jej członkowie zgłaszają problem lub reagują na nią osoby z najbliższego otoczenia. W realizację działań związanych z ochroną osób dotkniętych przemocą domową zaangażowane są lokalne instytucje – Policja, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej, sądy, szkoły.

Zgodnie z art. 6 ust. 2 ww. Ustawy do zadań własnych gminy należy w szczególności tworzenie gminnego systemu przeciwdziałania przemocy domowej, w tym:

- 1) opracowanie i realizacja gminnego programu przeciwdziałania przemocy domowej oraz ochrony osób doznających przemocy;
- 2) prowadzenie poradnictwa i interwencji w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w szczególności poprzez działania edukacyjne służące wzmocnieniu opiekuńczych i wychowawczych kompetencji rodziców w rodzinach zagrożonych przemocą domową;
- 3) zapewnienie osobom doznającym przemocy domowej miejsc w ośrodkach wsparcia;
- 4) tworzenie zespołów interdyscyplinarnych.

Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Ofiar Przemocy Domowej w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2024-2030, adresowany jest do wszystkich mieszkańców miasta, a jego celem jest zwiększenie świadomości społecznej na temat zjawiska przemocy, zapewnienie pomocy rodzinom, pogłębianie wiedzy i doskonalenia umiejętności osób zawodowo zajmujących się przeciwdziałaniem przemocy, a także koordynacja działań podejmowanych na rzecz zapobiegania temu zjawisku.

W Gminie Miejskiej Kowary działają instytucje udzielające pomocy i wsparcia osobom doznającym przemocy domowej. Wskazań należałoby tutaj m.in.:

- 1) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach.
- 2) Komisariat Policji w Kowarach.
- 3) Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i ich Rodzin.
- 4) Przychodnia Rejonowa w Kowarach.
- 5) Poradnia Pedagogiczno-Psychologiczna w Kowarach.
- 6) Sudeckie Centrum Zdrowia Psychicznego.

Ostatnie z wymienionych zadań ściśle wiąże się z powołaniem Zespołu Interdyscyplinarnego, będącego podstawowym ogniwem systemu reagowania na zjawisko przemocy, który działa przy Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Kowarach. Diagnozie problemu przemocy w rodzinie oraz świadczeniu pomocy osobom uwikłanym w przemoc służy procedura „Niebieskiej Karty”.

W roku 2023 r. prowadzono 39 „Niebieskich Kart” - 1 kontynuowana od 2021r., 8 kontynuowanych od 2022r. oraz 30 wszczętych w nowych sprawach. Zakończono procedurę w 25 przypadkach.

W roku 2024 r. prowadzono 34 „Niebieskie Karty” - 14 kontynuowanych od 2023 r. oraz 20 wszczętych w nowych sprawach. Zakończono procedurę w 21 przypadkach. W 2024 r. został zakończony monitoring w 11 przypadkach, kontynuowany w 2025 r. będzie w 13 przypadkach. W 2024 r. została również powołana 1 grupa diagnostyczno-pomocowa – bez zakładania formularza NK.

Sytuacja każdej z ww. rodzin była systematycznie monitorowana przez pracowników socjalnych oraz funkcjonariuszy Policji, natomiast dzieci z rodzin, w których została wszczęta procedura, zostały objęte monitorowaniem przez odpowiedniego pedagoga szkolnego z danej kowarskiej szkoły we współpracy z wychowawcą klasy.

Tabela 26 Charakterystyka osób doznających przemocy

Charakterystyka osób doznających przemocy						
	Kobiety		Mężczyźni		Dzieci	
	ogółem	w tym: liczba osób z problemem uzależnień	ogółem	w tym: liczba osób z problemem uzależnień	w wieku do 18 lat	w tym: liczba dzieci z problemem uzależnień
2023	22	2	6	3	17	0
2024	17	2	5	0	5	0

Tabela 27 Charakterystyka osób stosujących przemoc

Charakterystyka osób stosujących przemoc						
	Kobiety		Mężczyźni		Dzieci	
	ogółem	w tym: liczba osób po spożyciu alkoholu i środków psychoaktywnych	ogółem	w tym: liczba osób po spożyciu alkoholu i środków psychoaktywnych	w wieku do 18 lat	w tym: liczba dzieci po spożyciu alkoholu i środków psychoaktywnych
2023	6	1	33	8	0	0
2024	5	1	17	6	0	0

Tabela 28 Analiza ilościowa „Niebieskich Kart” w latach 2019-2024

Niebieskie Karty						
	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Założone NK w danym roku	28	19	28	32	30	20
Ilość postępowań ogółem	41	26	46	45	39	34
Ilość zakończonych postępowań	30	7	37	36	25	21

Dokonując analizy przypadków prowadzonych w 2023r. można stwierdzić, że zjawisko przemocy domowej pozostaje trudnym i poważnym problemem na terenie Gminy Miejskiej Kowary – w wielu przypadkach procedura „Niebieskiej Karty” została wszczęta po raz wtóry, najczęściej po interwencji Policji w miejscu zamieszkania rodziny. Odnotowano również wzrost ilości przypadków o charakterze incydentalnym.

Mając na względzie prowadzone działania informacyjne oraz podnoszące świadomość społeczności kowarskiej z zakresu przemocy domowej, w tym kampanie informacyjne, można spodziewać się dalszego wzrostu ilości zakładanych „Niebieskich Kart”. Celem tych działań jest walka z tzw. „przemocą utajoną”, o której nie jest informowana Policja ani Zespół Interdyscyplinarny.

Wieloaspektowość przyczyn zjawiska przemocy domowej (alkoholizm, ubóstwo, bezrobocie, złe wzorce zachowań w rodzinie i środowisku lokalnym, niski poziom wykształcenia i inne) wskazuje, że działania w zakresie przeciwdziałania przemocy

winny być elementem szeroko pojętej, lokalnej polityki społecznej. Jednakże problem przemocy jest przede wszystkim ściśle powiązany z problemem alkoholowym, dlatego wspólne podejmowanie działań z Miejską Komisją Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (MKRPA) oraz Urzędem Miejskim w Kowarach jest tak istotne. Poniżej zamieszczono kilka przykładów działań prowadzonych przez ww. instytucje:

Tabela 29 Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w roku 2023

2023
➤ prowadzenie spraw związanych z rozpatrywaniem wniosków dotyczących leczenia odwykowego – na 23 posiedzeniach rozpatrzono łącznie 49 wniosków bieżących i 32 kontynuowanych z poprzednich lat, 8 skierowano do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze;
➤ finansowanie i nadzór nad działalnością Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Ich rodzin w Kowarach i kierowanie do Punktu osób uzależnionych, podejrzanych o stosowanie lub stosujących przemoc w rodzinie oraz osób współuzależnionych;
➤ organizowanie i finansowanie szkoleń dla pracowników jednostek gminnych oraz innych, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie – w szkoleniu zorganizowanym w związku z wprowadzeniem nowelizacji ustawy, przeprowadzonym 08 maja 2023r. uczestniczyło 18 osób, w szkoleniu z zakresu pracy z osobą doznającą przemocy domowej i stosującą przemoc domową przeprowadzonym w dniu 14 listopada 2023r. uczestniczyło 21 osób;
➤ podejmowanie czynności w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, zgodnie z kompetencjami MKRPA poprzez podjęcie działań nakierowanych na profilaktykę alkoholową, jeśli zjawisko przemocy ma związek z problemem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków i innych środków psychotropowych;
➤ rozprowadzanie w jednostkach na terenie Kowar materiałów otrzymanych z zewnętrznych instytucji takich jak Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
➤ umieszczanie na stronie internetowej Miasta Kowary oraz na Facebook’u informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, pomocy lub informacji w przypadku doznawania lub bycia świadkiem przemocy.;
➤ współdziałanie członków Komisji z ZI, GR oraz innymi instytucjami w sprawach dot. przemocy.

Tabela 30 Działania Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych
w roku 2024

2024
➤ prowadzenie spraw związanych z rozpatrywaniem wniosków dotyczących leczenia odwykowego – na posiedzeniach rozpatrzono łącznie 42 wnioski, 8 skierowano do Sądu Rejonowego w Jeleniej Górze w celu wydania orzeczenia o obowiązku podjęcia leczenia uzależnienia od alkoholu;
➤ finansowanie i nadzór nad działalnością Punktu Konsultacyjnego dla Osób Uzależnionych i Ich rodzin w Kowarach i kierowanie do Punktu osób uzależnionych, podejrzanych o stosowanie lub stosujących przemoc w rodzinie oraz osób współuzależnionych;
➤ organizowanie i finansowanie szkoleń dla pracowników jednostek gminnych oraz innych, realizujących zadania z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy domowej;
➤ rozprowadzanie w jednostkach na terenie Kowar materiałów otrzymywanych z zewnętrznych instytucji takich jak np.: Krajowe Centrum Przeciwdziałania Uzależnieniom oraz DUW;
➤ podejmowanie czynności w zakresie zjawiska przemocy w rodzinie oraz ochrony ofiar przemocy, zgodnie z kompetencjami MKRPA poprzez podjęcie działań nakierowanych na profilaktykę alkoholową, jeśli zjawisko przemocy ma związek z problemem uzależnienia od alkoholu lub narkotyków i innych środków psychotropowych;
➤ rozprowadzanie w jednostkach na terenie Kowar materiałów otrzymanych z zewnętrznych instytucji takich jak Państwowa Agencja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych;
➤ umieszczanie na stronie internetowej Miasta Kowary oraz na Facebook’u informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, pomocy lub informacji w przypadku doznawania lub bycia świadkiem przemocy.;
➤ przekazanie do NZOZ Cito-Med. Oraz PCZ Sp. z o.o. w lipcu 2024r. ulotek dedykowanych dla lekarzy pierwszego kontaktu: „Lekarzu! Nie odsyłaj osób doznających przemocy domowej do biegłych ! Ty też możesz wystawić zaświadczenie lekarskie! Twoją misją jest niesienie pomocy! Reaguj na przemoc!
➤ współdziałanie członków Komisji z ZI, GR oraz innymi instytucjami w sprawach dot. przemocy.

W Gminie Miejskiej Kowary funkcjonuje Punkt Konsultacyjny dla Osób Uzależnionych i Ich Rodzin, finansowany ze środków pochodzących z opłat za korzystanie

z zezwolenia na sprzedaż napojów alkoholowych, w ramach, którego świadczone są usługi bezpośrednio adresowane do osób i rodzin z problemem alkoholowym i narkotykowym.

Zadania Punktu Konsultacyjnego, finansowanego ze środków MKRPA, w 2023r. oraz 2024r. realizowało 2 psychologów, których działania koncentrowały się na świadczeniu usług bezpośrednio adresowanych do osób i rodzin z problemem alkoholowym, narkotykowym oraz członków rodzin, w których występuje zjawisko przemocy.

Realizowano n.w. formy oddziaływań:

- psychologiczne konsultacje indywidualne,
- grupa wsparcia dla osób uzależnionych,
- grupa wsparcia dla osób współuzależnionych oraz osób z syndromem „DDA”
(Dorośle Dzieci Alkoholików)

W roku 2023 w Punkcie Konsultacyjnym udzielono łącznie 339 konsultacji, natomiast w 2024r. 1140 konsultacji.

W perspektywie wspierania rodziny intensyfikacja działań w zakresie przeciwdziałania i zwalczaniu uzależnień jest konieczna. Dzieci z rodzin borykających się z problemem alkoholowym doświadczają wielu traumatycznych przeżyć. W rodzinie alkoholowej często brakuje środków na zaspokojenie podstawowych potrzeb, ograniczone bywają możliwości zaspokojenia potrzeb wyższego rzędu. W rodzinie dominuje atmosfera niepokoju, napięcia, niepewności i lęku. Dzieci z rodzin dotkniętych chorobą alkoholową często przedwcześnie wchodzą w rolę dorosłych, czują się inne, gorsze od rówieśników, nierzadko doświadczają przemocy. Doświadczenie życia w rodzinie z problemem alkoholowym pozostawia w nich piętno na całe życie. Niewłaściwe realizowanie funkcji opiekuńczo-wychowawczej w tych rodzinach jest jedną z najczęstszych przyczyn pozbawiania lub ograniczania władzy rodzicielskiej oraz umieszczania dzieci w pieczy zastępczej.

Inne działania na rzecz wspierania rodziny w latach obowiązującego Programu Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2023-2025

Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kowarach – zadania realizowane na rzecz mieszkańców Kowar w ramach współpracy z placówką powiatu:

1. Diagnozowanie dzieci i młodzieży stanowiące wszechstronną ocenę możliwości rozwojowych dzieci i młodzieży, poziomu ich rozwoju intelektualnego, emocjonalnego oraz osobowości. Dokonywanie diagnozy w zakresie pracy rewalidacyjnej, rehabilitacyjnej, terapeutycznej oraz potrzeb edukacyjnych.

Orzekanie i opiniowanie do odpowiednich form pomocy psychologiczno-pedagogicznej poprzez:

- a) wydanie opinii,
- b) wydanie orzeczenia o potrzebie: kształcenia specjalnego, zajęć rewalidacyjno-wychowawczych, indywidualnego obowiązkowego rocznego przygotowania przedszkolnego lub indywidualnego nauczania dzieci i młodzieży;
- c) objęcie dzieci, młodzieży i ewentualnie ich rodziców bezpośrednią pomocą psychologiczno-pedagogiczną;
- d) wspomaganie nauczycieli w zakresie pracy z dziećmi i młodzieżą oraz ich rodzicami.

2. Udzielanie dzieciom i młodzieży oraz rodzicom bezpośredniej pomocy psychologiczno – pedagogicznej poprzez prowadzenie specjalistycznych oddziaływań stymulujących rozwój psychiczny jak:

- a) prowadzenie terapii dzieci i młodzieży oraz ich rodzin z zakresu: zajęć wczesnego wspomagania rozwoju dzieci, terapii logopedycznej, pedagogicznej i psychologicznej indywidualnej i rodzinnej, terapii EEG Biofeedback, terapii SI, terapii dzieci ze spektrum autyzmu, terapii metodą Tomatisa, treningi interpersonalne,
- b) udzielanie wsparcia dzieciom i młodzieży wymagającej pomocy psychologiczno – pedagogicznej lub pomocy w wyborze kierunku kształcenia i zawodu oraz planowaniu kariery zawodowej, w tym dzieci niepełnosprawnych, poprzez: zajęcia stymulujące rozwój zdolności i talentów, doradztwo psychologiczne i pedagogiczne – logopedyczne dla dzieci i młodzieży, rodziców i nauczycieli odnośnie rozwoju psychicznego i fizycznego dzieci, w formie bezpośredniej oraz zdalnej,
- c) udzielanie pomocy rodzicom i nauczycielom w rozpoznawaniu i rozwijaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz indywidualnych możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz w rozwiązywaniu problemów edukacyjnych i wychowawczych poprzez: prowadzenie konsultacji w formie zdalnej lub w miarę potrzeb stacjonarnej oraz wsparcie merytoryczne, wspomaganie i inspirowanie działalności terapeutycznej w szkołach i innych placówkach,
- d) prowadzenie cyklicznych spotkań z rodzicami dzieci z autyzmem i Zespołem Aspergera mających na celu wsparcie psychiczne oraz wypracowanie metod i form pracy z dziećmi.

3. Realizowanie zadań profilaktycznych oraz wspierających wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola, szkoły i placówki, w tym wspieranie nauczycieli w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych poprzez:

- a) udzielanie nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom pomocy w:
 - rozpoznawaniu indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży, w tym w rozpoznawaniu ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w uczeniu się u uczniów klas I – III szkoły podstawowej,

- rozwijaniu zainteresowań i uzdolnień uczniów;
- b) współpracę z przedszkolami, szkołami i placówkami w udzielaniu i organizowaniu przez przedszkola, szkoły i placówki pomocy zdalnej psychologiczno – pedagogicznej oraz opracowywaniu i realizowaniu indywidualnych programów edukacyjno – terapeutycznych oraz indywidualnych programów zajęć rewalidacyjno – wychowawczych;
- c) uczestniczenie pracowników pedagogicznych w opracowaniu wielospecjalistycznej oceny poziomu funkcjonowania ucznia;
- d) współpracę, na pisemny wniosek dyrektora przedszkola, szkoły, placówki lub rodzica dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego, w określeniu niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych, w tym wykorzystujących technologie informacyjno – komunikacyjne, odpowiednich ze względu na indywidualne potrzeby rozwojowe i edukacyjne oraz możliwości psychofizyczne dziecka niepełnosprawnego albo pełnoletniego ucznia niepełnosprawnego;
- e) udzielanie nauczycielom, wychowawcom grup wychowawczych lub specjalistom pomocy w rozwiązywaniu problemów dydaktycznych i wychowawczych. podejmowanie działań z zakresu profilaktyki uzależnień i innych problemów dzieci i młodzieży;
- 4. Organizowanie i prowadzenie wspomagania przedszkoli, szkół i placówek w zakresie realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych, poprzez:
 - a) zorganizowanie w listopadzie 2024 r. spotkania z dyrektorami i pedagogami placówek oświatowych z rejonu Kowar, na którym zapoznano z obowiązującymi przepisami dotyczącymi udzielania pomocy psychologiczno – pedagogicznej w szkołach i przedszkolach, form i metod współpracy placówek z Poradnią oraz zasad obowiązujących przy wydawaniu orzeczeń i opinii,
 - b) pomoc w diagnozowaniu potrzeb przedszkola, szkoły lub placówki;
 - c) ustalenie sposobów działania prowadzących do zaspokojenia potrzeb przedszkola, szkoły lub placówki;
 - d) zaplanowanie form wspomagania i ich realizację;
 - e) wspólną ocenę efektów i opracowanie wniosków z realizacji zaplanowanych form wspomagania;
- 5. Organizowanie współdziałania z innymi poradniami, przedszkolami, szkołami i placówkami oraz organizacjami pozarządowymi, poprzez:
 - a) kierowanie na specjalistyczną diagnozę i konsultacje;
 - b) konsultowanie indywidualnych przypadków ze specjalistami innych placówek;
 - c) podejmowanie działań wymagających współpracy wielu specjalistów na rzecz pomocy dzieciom, młodzieży, ich rodzicom i nauczycielom.
- 6. Funkcjonowała infolinia, przy której dyżurowali w określonym czasie psycholodzy i pedagodzy poradni.

7. Podane zostały na stronie internetowej oraz facebooku adresy mailowe do pracowników Pedagogicznych poradni w celu ewentualnego kontaktu w przypadku problemów.
8. W miesiącu styczniu pracownicy pedagogiczni poradni w związku z jej remontem byli do pełnej dyspozycji Szkół i przedszkoli oraz rodziców na terenie SP nr 3 w Kowarach, oprócz indywidualnych konsultacji, prowadzili obserwacje dzieci na zajęciach oraz warsztaty zgodnie z zapotrzebowaniem Szkół i przedszkoli.

Zespół Szkół Ogólnokształcących im. Stanisława Lema w Kowarach

- 1) bieżące diagnozowanie problemów rodzin i dzieci uczęszczających do placówki,
- 2) monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności wynikające z zaburzonych funkcji opiekuńczo-wychowawczych rodziców,
- 3) monitorowanie rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty”, współpraca w tym zakresie z Zespołem Interdyscyplinarnym ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej w Kowarach,
- 4) podejmowanie działań w środowisku przez nauczycieli, pedagogów,
- 5) współpraca z rodzinami pełniącymi funkcję pieczy zastępczej,
- 6) rozpowszechnianie informacji o instytucjach, osobach i możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym,
- 7) organizacja konsultacji, mediacji rodzinnych oraz poradnictwo specjalistyczne w zakresie pedagogizacji rodziców,
- 8) zapewnienie pomocy finansowej z funduszu TPD (Towarzystwo Przyjaciół Dzieci) dla dzieci potrzebujących.

Szkoły Podstawowe działające na terenie Gminy Miejskiej Kowary

1. Działania profilaktyczne oraz wspierające wychowawczą i edukacyjną funkcję przedszkola/szkoły skierowane zarówno do dzieci i ich rodziców, jak i do nauczycieli:
 - a) rozpoznawanie indywidualnych potrzeb rozwojowych i edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dzieci i młodzieży oraz ryzyka wystąpienia specyficznych trudności w nauce u uczniów klas I – III szkoły podstawowej;
 - b) opracowywanie i realizowanie indywidualnych programów edukacyjno-terapeutycznych oraz indywidualnych zajęć rewalidacyjno-wychowawczych,
 - c) określanie niezbędnych do nauki warunków, sprzętu specjalistycznego i środków dydaktycznych i wdrażanie rozwiązań odpowiednich do indywidualnych potrzeb rozwojowych, edukacyjnych oraz możliwości psychofizycznych dziecka niepełnosprawnego;
 - d) prowadzenie edukacji dotyczącej ochrony zdrowia psychicznego dzieci, młodzieży, rodziców i nauczycieli;

2. Promowanie wartości rodziny oraz prawidłowych wzorców postaw rodzicielskich i relacji w rodzinie poprzez organizację zajęć warsztatowych i pogadanek z dziećmi i rodzicami;
3. Udział uczniów w pracach Wolontariatu SP 3 w Kowarach
4. Monitorowanie sytuacji uczniów, u których w rodzinach założona jest Niebieska Karta
5. Wypożyczanie sprzętu do nauki zdalnej uczniom znajdującym się w trudnej sytuacji materialnej
6. Działania profilaktyczne i edukacyjne dla rodziców i uczniów w czasie zebrań, rozmów indywidualnych, warsztatów
7. W ramach realizacji Programów Profilaktycznych „Debata” oraz „Unplugged” oraz „Zachowaj trzeźwy umysł” odbywały się zajęcia warsztatowe dla uczniów klas 4-8 i ich rodziców
8. Organizacja działań edukacyjnych dla rodziców i uczniów w czasie zebrań, indywidualnych konsultacji, pogadanek w klasie w zakresie promowania wartości rodziny
9. Podnoszenie kompetencji kadry pedagogicznej
10. Współpraca z poradnią psychologiczną „Erwa Psyche” w Radomierzu i Jeleniej Górze
11. Prelekcja dla rodziców pt. „Cybrebezpieczeństwo”
12. Szkoła podstawowa nr 3 w Kowarach przystąpiła do programu profilaktycznego „Godzina dla Młodych Główników”
13. Monitorowanie sytuacji dzieci, które przebywają w rodzinach zastępczych

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze

W 2023r. przeprowadzono w siedzibie Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze szkolenie na temat „Warsztaty kompetencji rodzicielskich” przeznaczone dla rodzin dzieci umieszczonych w pieczy zastępczej oraz zagrożonych umieszczeniem.

Na stronie internetowej Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie na bieżąco są umieszczane informacje przypominające o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej i uzyskania wsparcia w zakresie problemu przemocy w rodzinie.

W ramach działalności Ośrodka Interwencji Kryzysowej, czterem mieszkańcom Gminy Miejskiej Kowary udzielono pomocy psychologicznej w trybie stacjonarnym. Ponadto realizowany był program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową w terminie od lipca 2024r. do października 2024r. W siedzibie PCPR w Jeleniej Górze przeprowadzono szkolenie na temat „Nastolatki a uzależnienia – jak chronić i wspierać” oraz „Trudne emocje dzieci – jak pomóc w ich regulacji i powrocie do równowagi”. Łącznie uczestniczyły w ww. szkoleniach 3 rodziny z Gminy Miejskiej Kowary.

Na stronie internetowej PCPR na bieżąco są umieszczane informacje przypominające o możliwości skorzystania z pomocy psychologicznej i uzyskania wsparcia w zakresie problemu przemocy w rodzinie.

Strefa Młodych

Lokalne partnerstwo PAFW Kowary to grupa trzech podmiotów jakimi są Gmina Miejska Kowary, Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Ducha Gór oraz Miejska Biblioteka Publiczna, które zapraszają do wspólnych działań młodzież, rodziców, dyrektorów szkół. Gmina Miejska Kowary otrzymała od Polsko-Amerykańskiej Fundacji Wolności zaproszenie do realizacji projektu „Lokalne partnerstwa”. Zgodnie z otrzymanym grantem w wysokości 10 tys. zł zostało przeprowadzone badanie potrzeb społecznych (m.in. ankiety w szkołach), na podstawie których ustalono, że w Gminie Miejskiej Kowary istnieje potrzeba stworzenia miejsca spotkań młodzieży.

Lokalne partnerstwo PAFW Kowary stawia młodzież w centrum uwagi, tworząc dla niej i wspólnie z nią bezpieczną przestrzeń rozwoju. Dzięki współpracy lokalnych partnerów powstała „Strefa Młodych” – miejsce spotkań, które młodzi ludzie zaprojektowali i urządzili według własnych potrzeb.

Przestrzeń obejmuje salę warsztatową, pokój z aneksem kuchennym i dostęp do ogrodu. Jest to miejsce organizacji spotkań, warsztatów i wydarzeń kulturalnych. Przestrzeń sprzyjająca budowaniu kreatywności, poczucia sprawczości oraz integracji. Planowane jest wypełnienie tego miejsca aktywnością inspirowaną przez młodych. Regularne „kulinarne piątki”, warsztaty z umiejętności społecznych, turnieje gier planszowych i tworzenie gry miejskiej wzmocnią więzi rówieśnicze, a dyżury dorosłych wolontariuszy zapewnią wsparcie i bezpieczeństwo. Projekt angażuje także rodziców i społeczność lokalną, budując relacje międzypokoleniowe.

Realizacja partnerskiego przedsięwzięcia uświadomi mieszkańcom Kowar, jak ważna jest dbałość i troska o dobrostan i rozwój młodego pokolenia oraz o wzajemne relacje. Wspólna przestrzeń i zaangażowanie ze strony dorosłych to elementy, które umożliwią budowanie szerszego ekosystemu wsparcia dla młodzieży.

W Strefie Młodych realizowane są warsztaty kulinarne, ceramiczne i cukiernicze, ale także spotkania dotyczące zapobiegania rozprzestrzeniania hejtu oraz utrzymania odporności psychicznej młodzieży.

GRUPA INICJATYWNA:

- Miejska Biblioteka Publiczna w Kowarach (Program Rozwoju Bibliotek)
- Miasto Kowary (Zielony Lider)
- Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania Partnerstwo Ducha Gór (Liderzy PAFW, Lokalne Partnerstwa PAFW, Działaj Lokalnie)

Centrum Usług Społecznych

Transformacja Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach w Centrum Usług Społecznych (CUS) to nowe oblicze wsparcia, które wejdzie w życie z dniem 01.01.2027r. Zmiana ta to nie tylko nowa nazwa, ale przede wszystkim ewolucja w podejściu do mieszkańca – od tradycyjnej pomocy socjalnej w stronę szeroko dostępnych usług społecznych dla każdego.

Co się zmienia ?

Naszym priorytetem staje się wsparcie profilaktyczne i rozwojowe, skierowane w szczególności do rodzin oraz dzieci. W ramach nowej struktury CUS będziemy świadczyć m.in.:

- Profesjonalne wsparcie psychologiczne: Rozszerzenie dostępności do konsultacji dla dzieci, młodzieży i dorosłych.
- Całodobowy telefon zaufania: Szybki punkt kontaktu dla osób w kryzysie emocjonalnym, oferujący natychmiastowe wsparcie i anonimowość.
- Zintegrowane usługi wspierające: Warsztaty kompetencji wychowawczych, grupy wsparcia oraz pomoc w codziennym funkcjonowaniu rodziny.

Nasza misja

CUS ma być miejscem otwartym, w którym każdy mieszkaniec – bez względu na dochód – znajdzie profesjonalną pomoc dopasowaną do swoich aktualnych potrzeb. Stawiamy na dostępność, empatię i nowoczesne standardy opieki.

ANALIZA SWOT

Analiza SWOT opiera się na usystematyzowaniu posiadanych informacji z danego obszaru, poprzez przyporządkowanie ich do jednej z czterech grup (mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia). Dzięki takiemu postępowaniu, z całego posiadanego zasobu informacji, zostają wyodrębnione i zidentyfikowane te, które są istotne strategicznie. Analiza SWOT bywa stosowana we wszystkich obszarach planowania strategicznego. Skupia się ona głównie na odpowiedzi na pytania: „Czy obecny stan zasobów gminy stanowi silną czy słabą stronę, tzn. czy jest czynnikiem ułatwiającym, czy utrudniającym rozwój?, „Jakie szanse i zagrożenia dla gminy płyną z jej kontaktów z bliższym lub dalszym otoczeniem?”.

Tabela 31 Analiza SWOT

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
Zatrudnienie asystentów rodziny – możliwość wspierania rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej	Niewystarczająca motywacja oraz zaangażowanie rodzin do współpracy w zakresie poprawy wypełniania funkcji rodzicielskich.

Bieżące dokonywanie diagnozy sytuacji rodzin na terenie Gminy Miejskiej Kowary	Utrudnienia we współpracy interdyscyplinarnej pomiędzy instytucjami wynikające z przepisów dotyczących ochrony danych osobowych.
Doświadczenie, wiedza i kwalifikacje pracowników działających na rzecz rodziny	Brak gotowości rodzin do zmiany stylu życia.
Wypracowany system współpracy międzyinstytucjonalnej w związku z działaniami Zespołu Interdyscyplinarnego i grup roboczych, o których mowa w ustawie o przeciwdziałaniu przemocy domowej oraz w związku z działaniami Zespołu ds. Asysty Rodzinnej, o którym mowa w ustawie o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.	Niska motywacja rodzin do korzystania z pomocy specjalistycznej, błędne, stereotypowe postawy wobec korzystania z pomocy instytucjonalnej
Dostępność do poradnictwa specjalistycznego m.in. w Poradni psychologiczno-pedagogicznej działającej na terenie gminy Kowary	Narastające zjawisko długotrwałego uzależnienia osób/rodzin od świadczeń pomocy społecznej.
Rozwinięta sieć instytucji wspierających rodzinę – OPS, PCPR, Sąd, MKRPA, ośrodki zdrowia	Niski poziom aktywności Klientów pomocy społecznej w zakresie wykorzystania własnych zasobów i możliwości w przezwyciężeniu sytuacji kryzysowych.
Realizacja programu rządowego „Posiłek w szkole i w domu” finansującego dożywianie dzieci w szkołach i przedszkolu	Utrudniony dojazd lub brak komunikacji miejskiej umożliwiającej rodzinie podjęcie zatrudnienia poza miejscem zamieszkania
	Bezradność i roszczeniowość, nastawienie na pomoc tylko finansową
SZANSE	ZAGROŻENIA
Zmiana mentalności i świadomości społecznej w kwestii postrzegania rodzin dysfunkcyjnych.	Brak stabilności przepisów w zakresie pomocy społecznej i świadczeń rodzinnych.
Kompleksowe wsparcie rodzin dzięki współpracy różnych instytucji.	Brak stabilizacji rynku pracy oraz alienacja społeczna osób w kontekście epidemii covid19 ORAZ KONFLIKTU ZBROJNEGO NA Ukrainie
Lepsze rozpowszechnianie i promowanie działań wspierających rodziny realizowanych dla mieszkańców Gminy,	Małe zainteresowanie mieszkańców Gminy poprawą swojej sytuacji życiowej (niechęć do korzystania z dostępnych form pomocy rodzinie).
Poprawa samodzielnego funkcjonowania rodzin dysfunkcyjnych w społeczeństwie lokalnym.	Oslabienie tradycyjnych więzi rodzinnych („pęd życia”). Wzrastająca liczba rodzin wieloproblemowych.

Stabilizacja sytuacji materialnej rodzin dzięki wsparciu finansowemu, rzeczowemu.	Zanik więzi i tradycji rodzinnych
Zaangażowanie rodzin we współpracę ze służbami pomocowymi	Nastawienie rodzin na pozyskiwanie tylko korzyści finansowych z pomocy społecznej
Większa dostępność zatrudnienia	

ZAŁOŻENIA PROGRAMU

W dokonanym powyżej zarysie diagnozy sytuacji rodzin w Kowarach widoczne są powtarzające się dysfunkcje w zakresie wypełniania przez rodziny funkcji opiekuńczo-wychowawczej. Duże znaczenie dla funkcjonowania rodzin miał okres pandemii w jakim znalazł się cały kraj. Nauka zdalna spowodowała izolację dzieci od rówieśników, świata realnego, gdyż większość swojego czasu dzieci spędzały przed komputerem. Efektem tego może być zwiększenie ilości diagnozowanych chorób psychicznych u dzieci, zapotrzebowania na pomoc psychologa w celu ponownego odnalezienia się w środowisku. Z uwagi na fakt, że istnieje deficyt psychologów i lekarzy psychiatrów dla dzieci, problemy nawarstwiają się. Rodzina zaczyna borykać się z trudnościami w codziennym funkcjonowaniu.

Wsparcie rodziny będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystywanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobywania nowych umiejętności.

Obowiązek wspierania rodziny przeżywającej trudności w realizacji tej funkcji spoczywa m.in. na jednostkach samorządu terytorialnego. Wsparcie to udzielane jest we współpracy z instytucjami działającymi na terenie miasta, np. sądem, policją, instytucjami oświaty, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami społecznymi. Podejmując działania na rzecz rodziny, należy mieć na względzie podmiotowość dziecka i rodziny oraz prawa dziecka. Pomoc rodzinie, zgodnie z zasadą subsydiarności, ma się opierać w pierwszej kolejności na jej zasobach i możliwościach oraz zasobach środowiska lokalnego.

Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2026-2028 nastawiony jest w głównej mierze na rozwiązywanie tych sytuacji, gdy w związku z występującymi w rodzinie problemami, dysfunkcjami i trudnościami w wypełnieniu funkcji opiekuńczo-wychowawczych dziecko pozbawione jest możliwości właściwego rozwoju w swojej naturalnej rodzinie.

Założeniem Programu jest więc wspieranie rodziny naturalnej już na etapie, gdy problemy się zaczynają oraz zapobieganie konieczności umieszczania dzieci w pieczy

zastępczej. Praca z rodziną winna być prowadzona również w przypadku umieszczenia dziecka poza rodziną, gdyż zgodnie z ideą ustawy o wspieraniu rodziny piecza zastępcza powinna mieć charakter okresowy, a praca z rodzinami biologicznymi powinna przynieść pozytywne efekty w postaci możliwości powrotu dzieci do rodziny biologicznej.

Realizacja założeń Programu:

- działania profilaktyczne, zapobiegające powstawaniu sytuacji wymagających interwencji kryzysowej, poprawa bezpieczeństwa socjalnego rodzin;
- działania profilaktyczne zapobiegające niedostosowaniu społecznemu dzieci i młodzieży, promocja rozwiązań systemowych w pracy z dziećmi i młodzieżą;
- aktywizacja dzieci i młodzieży na rzecz własnego rozwoju;
- przeciwdziałanie niedożywieniu dzieci;
- przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji społecznej rodzin, pomoc w integracji z otoczeniem społecznym,
- udzielanie profesjonalnego wsparcia dla rodzin w sytuacjach kryzysowych;
- wzmacnianie i wyzwalamie zasobów tkwiących w rodzinach, wspieranie rodziny w funkcjach wychowawczych, opiekuńczych i socjalnych;
- zabezpieczanie podstawowych potrzeb materialnych rodziny;
- działania profilaktyczne zapobiegające uzależnieniom od substancji psychoaktywnych, udzielanie pomocy w przezwyciężaniu uzależnień;
- koordynowanie działań instytucji samorządowych i organizacji pozarządowych, podjętych w celu wspierania i pomocy rodzinom.

Działania przewidziane w założeniach Programu umożliwią realizowanie na szczeblu gminnym, w środowisku lokalnym polityki prorodzinnej rozumianej jako stwarzanie odpowiednich warunków prawnych, ekonomicznych i społecznych wzmacniających rodzinę, zapewniających jej trwałość, rozwój oraz właściwe zaspokajanie przez nią podstawowych potrzeb.

CELE PROGRAMU

Cel główny:

Głównym celem Programu jest doprowadzenie do zmniejszenia się liczby dzieci z Kowar wymagających umieszczenia w pieczy zastępczej, poprzez stworzenie optymalnych warunków do wychowywania dzieci w środowisku rodziny biologicznej oraz wspieranie rodzin dysfunkcyjnych jak również przeżywających trudności w wypełnianiu swoich obowiązków opiekuńczych i wychowawczych celem przywrócenia im zdolności do prawidłowego wykonywania tych funkcji.

Zapewnienie prawidłowego rozwoju dziecka w rodzinie staje się coraz trudniejszym wyzwaniem. Rodzice, którzy mają trudności lub ograniczone możliwości w wypełnianiu funkcji rodzicielskich, mogą liczyć na wsparcie instytucji samorządowych, a także

organizacji pozarządowych. Odzyskanie równowagi egzystencjalnej przez rodzinę, możliwe jest jedynie przy podjęciu przez nią decyzji o dobrowolnej i pełnej zaufania współpracy z podmiotami niosącymi wsparcie. Ważnym jest, aby dogłębnie zbadać przyczyny problemów i przy udziale członków rodziny, sukcesywnie je rozwiązywać.

Cele szczegółowe:

1. Realizacja systemu wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi

- zabezpieczenie podstawowych potrzeb socjalno-bytowych rodzin,
- sprawnie działający system szeroko pojętej pomocy społecznej,
- objęcie pomocą materialną osób/rodzin do tego uprawnionych,
- organizowanie pomocy rzeczowej dla rodzin potrzebujących
- zabezpieczenie podstawowych potrzeb żywieniowych rodzin,
- współpraca z instytucjami w celu organizacji dożywiania,
- zagospodarowanie czasu wolnego dzieci,
- współpraca instytucji organizujących wypoczynek i rekrutujących dzieci
- współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej.

2. Rozbudowa i udoskonalenie systemu wsparcia dla rodzin przeżywających trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych

- analiza sytuacji rodziny zagrożonej kryzysem oraz monitorowanie sytuacji dziecka,
- propagowanie roli asystenta rodziny,
- inspirowanie i zachęcanie do współpracy rodzin z podmiotami sektora pozarządowego,
- wdrażanie nowych inicjatyw mogących poszerzyć ofertę usług skierowanych do rodziny,
- zarządzanie działaniami realizowanymi przez współpracujące podmioty,
- koordynowanie działań podmiotów uczestniczących w programie,
- wypracowanie procedur postępowania z rodziną zagrożoną umieszczeniem dziecka w pieczy zastępczej.

3. Rozwój zdalnych form wsparcia.

4. Wzmocnienie fundamentalnej roli i funkcji rodziny oraz poszerzanie i doskonalenie kompetencji rodzicielskich

- dostarczanie wiedzy na temat świadomego rodzicielstwa,
- zachęcanie rodziców do korzystania z metod, technik i katalogów zachowań ułatwiających rozwiązywanie trudnych sytuacji (np. kar i nagród, obowiązków, propozycji spędzania czasu wolnego itp), opracowanych przez specjalistów MOPS,
- przekonywanie do podtrzymywania tradycji rodzinnych oraz korzystania ze sprawdzonych doświadczeń wychowawczych na rzecz uzdrawiania rodziny,
- motywowanie opiekunów i rodziców do korzystania z nabytych i rozwijania nowych umiejętności wychowawczych.

5. Profesjonalizacja i integracja działań na rzecz wspierania rodziny

- realizacja programów profilaktycznych
- podnoszenie kwalifikacji asystentów rodziny, pracowników socjalnych

- opracowanie diagnozy sytuacji rodzin zamieszkujących na terenie gminy
- 6. Podejmowanie działań na rzecz powrotu dziecka do rodziny naturalnej**
- 7. Przeciwdziałanie marginalizacji i degradacji rodziny, która oczekuje na powrót dzieci z pieczy zastępczej**
 - poddanie środowiska rodzinnego szczegółowej diagnozie, celem sprawdzenia gotowości rodziny do przyjęcia dzieci z pieczy zastępczej,
 - zapewnienie rodzinie zdolności finansowej do prawidłowego funkcjonowania w społeczeństwie,
 - zagwarantowanie wszystkim członkom rodziny dostępu do kadry specjalistów wspomagających rodziny,
 - cykliczne diagnozowanie potencjału rodziców, celem wypracowania stałych zmian w funkcjonowaniu rodziny,
 - doskonalenie umiejętności wychowawczych rodziców,
 - motywowanie rodziców do korzystania z form kształcania w zakresie rozwiązywania problemów i radzenia sobie z trudnymi sytuacjami.
- 8. Diagnozowanie i analiza środowisk rodzinnych przez pracowników Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach**
 - sporządzanie rodzinnego wywiadu środowiskowego w rodzinie przeżywającej trudności,
 - praca socjalna mająca na celu pomoc osobom i rodzinom we wzmacnianiu lub odzyskiwaniu zdolności do funkcjonowania w społeczeństwie poprzez pełnienie odpowiednich ról społecznych oraz tworzenie warunków sprzyjających temu celowi,
 - konsultacje ze specjalistami w celu sprecyzowania czynników mających wpływ na dysfunkcje rodziny
- 9. Zapobieganie powstania sytuacji kryzysowych wymagających interwencji oraz rozwiązywania już istniejących**
 - systematyczne monitorowanie rodzin zagrożonych kryzysem przez pracowników socjalnych, pedagogów szkolnych oraz przedstawicieli innych zawodów kontaktujących się z rodziną, w tym placówkami służby zdrowia,
 - motywowanie członków rodziny do podejmowania działań na rzecz ograniczenia lub niwelowania własnych dysfunkcji np. podjęcia terapii leczenia uzależnień
 - współpraca z Miejską Komisją ds. Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, podjęcie terapii dla osób doznających przemocy domowej oraz osób stosujących przemoc domową- współpraca z policją oraz Zespołem Interdyscyplinarnym,
 - angażowanie rodzin do udziału w projektach, szkoleniach podnoszących kompetencje zawodowe i motywujących do podjęcia zatrudnienia,
 - angażowanie i motywowanie rodzin oraz pomoc w dostępie do korzystania ze specjalistycznych warsztatów w celu podniesienia kompetencji opiekuńczo-wychowawczych, wzmocnienie poczucia odpowiedzialności za własną sytuację życiową, pogłębienie wiedzy na temat prawidłowego wypełniania obowiązków rodzicielskich.

SPOSÓB REALIZACJI CELÓW

Działania mające na celu realizację założeń Programu będą nastawione na bezpośrednią pracę z rodziną, koordynowane przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach:

- diagnozowanie problemów rodziny i dziecka na terenie Kowar;
- realizacja systemu wsparcia materialnego dla rodzin z dziećmi (świadczenia z pomocy społecznej na rzecz rodzin z dziećmi; zapewnienie do systemu świadczeń rodzinnych),
- wprowadzenie i rozwój zdalnych form wsparcia;
- monitorowanie sytuacji dzieci z rodzin zagrożonych kryzysem lub przeżywających trudności w wypełnianiu swoich funkcji opiekuńczo-wychowawczych;
- działania podejmowane w środowisku, praca socjalna z rodzinami w kryzysie, inicjowanie interwencji z skrajnych, uzasadnionych przypadkach;
- organizacja czasu wolnego dzieci i młodzieży przez placówki oświatowe oraz Miejski Ośrodek Kultury, jak również przez świetlicę opiekuńczo-wychowawczą czy Miejską Bibliotekę Publiczną;
- monitorowanie sytuacji rodzin, zwłaszcza niewydolnych wychowawczo, borykających się z problemem uzależnień i zagrożonych przemocą;
- opracowywanie indywidualnych planów, dostosowanych do indywidualnych potrzeb i zagrożeń danej rodziny, w ramach kontraktu socjalnego;
- rozpowszechnianie informacji o możliwościach udzielania pomocy w środowisku lokalnym;
- organizacja konsultacji i mediacji rodzinnych, a także poradnictwa specjalistycznego (rodzinnego, prawnego i psychologicznego);
- dożywianie dzieci w szkołach, przedszkolach i innych placówkach;
- współfinansowanie pobytu dzieci w pieczy zastępczej;
- zapewnienie rodzinom przeżywającym trudności wsparcia i pomocy asystenta rodziny;
- wzmacnianie i rozwijanie umiejętności osób świadczącym pomoc w obszarze wspierania rodziny;
- tworzenie klimatu sprzyjającego integracji działań na rzecz wspierania rodziny
- szkolenia dla asystentów rodziny i pracowników socjalnych.

ADRESACI PROGRAMU

Do realizacji celów programu przyjęto definicję rodziny, która została wskazana w art. 6 pkt 14 ustawy o pomocy społecznej określającym rodzinę, jako „osoby spokrewnione lub niespokrewnione pozostające w faktycznym związku, wspólnie zamieszkujące i gospodarujące”. Zauważyć należy, iż rozumienie to nie wymaga występowania instytucjonalnej formy małżeństwa czy więzi pokrewieństwa, zatem rodziną nazwane zostaną wszystkie osoby wykazujące znamiona pozostawania we wspólnym gospodarstwie domowym.

1. Rodziny zamieszkałe na terenie Gminy Miejskiej Kowary, przeżywające trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej.
2. Dzieci pozbawione właściwej opieki, pomocy i wsparcia ze strony otoczenia, rodziny i najbliższych.
3. Instytucje działające na rzecz rodzin, dzieci i ich otoczenia.

REALIZATORZY PROGRAMU

Koordynatorem Programu jest Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach, któremu przekazana została realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej. Program jest realizowany w szczególności przez:

- Urząd Miejski w Kowarach,
- Miejską Komisję Rozwiązywania Problemów Alkoholowych,
- Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy Domowej,
- Placówki oświatowe, w tym wychowania przedszkolnego,
- Placówki ochrony zdrowia,
- Miejski Ośrodek Kultury w Kowarach,
- Miejską Bibliotekę Publiczną,
- Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Jeleniej Górze,
- Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna w Kowarach,
- Polski Komitet Pomocy Społecznej – Zarząd Miejski w Kowarach,

we współpracy ze środowiskiem lokalnym, odpowiednimi jednostkami powiatowymi, administracją rządową, sądową i ich organami pomocniczymi, Policją i instytucjami oświatowymi, podmiotami leczniczymi, a także kościołami i związkami wyznaniowymi oraz organizacjami pozarządowymi.

FINANSOWANIE PROGRAMU

Finansowanie Gminnego Programu Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 odbywać się będzie w ramach:

- środków budżetu Miasta Kowary,
- dotacji oraz środków pozabudżetowych pozyskanych z innych źródeł.

EWALUACJA I SPRAWOZDAWCZOŚĆ

Program podlega rocznej ewaluacji opracowywanej w formie sprawozdań, sporządzanych przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach, przedkładanych Burmistrzowi Miasta Kowary w terminie do dnia 31 marca każdego roku, za rok poprzedni.

Sprawozdania sporządzane będą na podstawie danych własnych Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Kowarach oraz danych, które partnerzy wspierający realizacją poszczególnych celów szczegółowych, mają obowiązek przekazać do MOPS w terminie do 15 lutego każdego roku za rok poprzedni.

Ponadto corocznie sporządzane będą przez MOPS sprawozdania rzeczowo-finansowe z zakresu wspierania rodziny, które przekazywane będą Wojewodzie Dolnośląskiemu w wersji elektronicznej, z zastosowaniem systemu teleinformatycznego, o którym mowa w art. 187 ust. 3 ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Uzyskane informacje pozwolą na planowanie działań, rozwijanie Programu w przyszłości. Przy ocenie programu będą brane pod uwagę następujące wskaźniki:

- liczba i rodzaj działań podejmowanych w stosunku do rodzin dysfunkcyjnych,
- liczba rodzin objętych działaniami w ramach Programu,
- rodzaj grup zawodowych zaangażowanych w działania,
- liczba asystentów rodziny pracujących na rzecz rodzin,
- liczba rodzin, którym przydzielono asystenta,
- liczba szkoleń skierowanych do specjalistów,
- liczba i rodzaj miejsc poradnictwa specjalistycznego,
- liczba osób i udzielonych porad z podziałem na kategorie problemowe,
- liczba rodzin objętych monitorowaniem,

- liczba rodzin wspierających,
- liczba uczestników działań edukacyjnych,
- liczba dzieci korzystających z posiłków,
- liczba rodzin korzystających z pomocy MOPS,
- liczba dzieci umieszczonych w poszczególnych formach pieczy zastępczej,
- liczba dzieci które powróciły do rodzin biologicznych.

Ewaluacji podlegać będzie stopień realizacji celów szczegółowych poprzez podejmowane działania prowadzące do ich osiągnięcia. Efektem ewaluacji będą wnioski do ewentualnej modyfikacji działań. W trakcie realizacji Programu istnieje możliwość dokonywania zmian wynikających ze zdiagnozowanych potrzeb. Zmiany będą przedstawione Radzie Gminy Miejskiej w Kowarach do zatwierdzenia.

PODSUMOWANIE

Gminny Program Wspierania Rodziny w Gminie Miejskiej Kowary na lata 2026-2028 zakłada stworzenie optymalnych warunków do poprawy jakości życia rodzin, w szczególności dzieci.

Wsparcie rodzin będzie miało charakter profilaktyczny, ochronny, a w rodzinie w pierwszej kolejności zostaną stworzone możliwości samodzielnego zmierzenia się ze swoimi problemami.

Program Wspierania Rodziny na lata 2026-2028 zakłada tworzenie coraz lepszych warunków dla poprawy jakości życia rodzin i dzieci, co zahamuje proces umieszczania dzieci w rodzinach zastępczych. Pomoc rodzinom biologicznym w opiece nad dziećmi jest jednym z głównych kierunków działań lokalnego systemu pomocy społecznej. Podjęte działania przez Gminę Miejską Kowary/Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Kowarach dot. przekształcenia MOPS w Kowarach w Centrum Usług Społecznych również mają na celu poprawę jakości i zwiększenia dostępności do usług społecznych m.in. dedykowanych bezpośrednio dla rodzin z dziećmi. Zaplanowano usługi w zakresie:

- poradnictwa psychologicznego
- poradnictwa konsultanta kryzysowego
- poradnictwa prawnika

- uruchomienia „rodzinnego telefonu wsparcia”
- poradnictwa w formie mediacji rodzinnych
- indywidualnego i grupowego wsparcia terapeutycznego
- warsztatów terapeutycznych dla dzieci i młodzieży
- warsztatów podniesienia kompetencji rodzicielskich
- grupy wsparcia dla samotnych matek
- uruchomienie „rodzinnej akademii zdrowia”

Niezbędne jest systematyczne podnoszenie świadomości społecznej w zakresie przyczyn i skutków dysfunkcji oraz promowanie rodzinnego stylu życia. Tylko wtedy można zwiększyć jej szanse na prawidłowe funkcjonowanie w środowisku oraz wykorzystanie własnej aktywności i wewnętrznego potencjału w celu zdobycia nowych umiejętności.

Aby uzyskać zamierzone cele w realizację powinny włączyć się instytucje i organizacje, które swoimi działaniami wspierają dzieci i rodziny. Spodziewanym efektem realizacji programu ma być polepszenie sytuacji dziecka i rodziny, zwiększenie poczucia bezpieczeństwa, zminimalizowanie negatywnych zachowań oraz stworzenie skutecznego systemu wsparcia dla rodziny i dziecka.

UZASADNIENIE

Obowiązek przyjęcia uchwały wynika z art. 176 i art. 179 ust. 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, które określają, iż zadaniem własnym gminy jest opracowanie i realizacja 3-letnich gminnych programów wspierania rodziny, stanowiących część zadania powierzonego samorządom do realizacji od dnia 1 stycznia 2012r.

Realizując ten obowiązek, przygotowano niniejszy Program w celu określenia spójnego systemu opieki nad dzieckiem i rodziną w Gminie Miejskiej Kowary.

Opracowując Program uwzględniono niezbędną współpracę wielu podmiotów działających na rzecz rodziny. Zdiagnozowano sytuację kowarskich rodzin i zasoby miasta wspierające rodzinę. Omówiono sposób realizacji Programu oraz jego monitorowanie, jak również składanie sprawozdawczości właściwym organom administracji rządowej i samorządowej. Ponadto w ww. dokumencie zawarto informacje o źródłach finansowania działań podjętych w ramach Programu.